

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ BAĞIMLILIĞININ ETKİLERİNİN İNCELENEREK OLASI ZARARLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE BU TEKNOLOJİLERİN KONTROLLÜ KULLANIMININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN SAPTANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10 / 38, 466, 494, 536, 978, 983, 984) TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı 19 Haziran 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Ahmet Sorgun'un, Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkan Yardımcısı Kerim Altıay'ın, Başkanlık olarak teknoloji bağımlılığının risk ve zararlarının giderilmesi, teknoloji bağımlılığıyla mücadele kapsamında yürüttükleri ve planladıkları çalışmalar hakkında sunumu

2.- *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Cengiz Şahin'in, Dernek tüzüğü, teknoloji bağımlılığının nedenleri, olumsuz sonuçları ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

3.- *Düzce Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dilek Demirezen'in, "Düzce modeli" olarak geliştirdikleri yapılanma, bilişim teknolojileri bağımlılığının nedenleri ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ BAĞIMLILIĞININ ETKİLERİNİN İNCELENEREK OLASI ZARARLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE BU TEKNOLOJİLERİN KONTROLLÜ KULLANIMININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN SAPTANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 38, 466, 494, 536, 978, 983, 984)

5'inci Toplantı

19 Haziran 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bilişim Teknolojileri Bağımlılığının Etkilerinin İncelenerek Olası Zararlarının Bertaraf Edilmesi ve Bu Teknolojilerin Kontrollü Kullanımının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Saptanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.41'de açıldı.

Oturum Başkanı Başkan Vekili Ahmet Sorgun,

Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule ilişkin bir açıklama yaptı.

Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkan Yardımcısı Kerim Altıay tarafından, Başkanlık olarak teknoloji bağımlılığının risk ve zararlarının giderilmesi, teknoloji bağımlılığıyla mücadele kapsamında yürüttükleri ve planladıkları çalışmalar,

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Cengiz Şahin tarafından, Dernek tüzüğü, teknoloji bağımlılığının nedenleri, olumsuz sonuçları ve çözüm önerileri,

Düzce Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dilek Demirezen tarafından, “Düzce modeli” olarak geliştirdikleri yapılanma, bilişim teknolojileri bağımlılığının nedenleri ve çözüm önerileri,

Hakkında bir sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 16.37'de toplantıya son verildi.

19 Haziran 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.41

BAŞKAN: Nabi AVCI (Eskişehir)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet SORGUN (Konya)

SÖZCÜ: İsmail KAYA (Osmaniye)

KÂTİP: Ahmet ZENBİLCİ (Adana)

(Oturum, Başkan Vekili Ahmet Sorgun tarafından açıldı)

BAŞKAN – Çok değerli Komisyon üyelerimiz, değerli misafirler, değerli çalışan arkadaşlarımız; “Bismillah” diyerek 5’inci toplantıyı başlatıyoruz.

Komisyon Başkanımız -Sayın Bakanımız, Nabi Hocamız- şu anda yolda, İstanbul’dan geliyor; inşallah bir süre sonra iştirak edecek ama bizim toplantıyı başlatmamız gerekiyor.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Başkan Vekili Ahmet Sorgun’un, Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Şu anda 5’inci toplantıya geldik. Bugüne kadar birçok arkadaşımız, üniversite hocalarımız ve işin içinde olan arkadaşlarımız sunumlar yaptılar. Bugün de 3 sunumumuz var. 1’inci sunumumuzu Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığından Kerim Bey, siz sunacaksınız inşallah.

2’nci sunumu Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Profesör Doktor Cengiz Şahin Hocamız yapacak. Cengiz Hocamız burada, hoş geldiniz.

3’üncü sunumumuzu Düzce Üniversitesi Bağımlılık Uygulama ve Araştırma Merkezinden Dilek Demirezen Hanım ve Oğuzhan Kendirli Bey yapacak. Şu anda ekibin hepsi burada.

Sunumları yapan arkadaşlarımız zaruri bir işleri yoksa kalabilirler ama acil işi olanlar olursa ayrılabilirler sunumdan sonra; arkadaşlarımızın, Komisyon üyelerimizin soracakları olabilir.

Tabii, bu, toplumsal bir problem. Eğer problemin çok tarafı varsa çözümün de çok tarafı olur, olmalı. Çoğu zaman “Bunu Emniyet çözsün.” deniyor, trafik problemi mi var “Emniyet çözsün.” veya bağımlılık mı var “Emniyet çözsün.” Emniyet Müdürlüğü, güvenlik birimlerimiz sadece bir tarafı belki bunun, değil mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Güvenlik boyutunda.

BAŞKAN – Güvenlik boyutuyla.

“Ben çözeceğim.” dememiz lazım her birimizin; veli olarak, aile bireyleri olarak veya üniversite olarak veya Emniyet olarak, Millî Eğitim olarak “Benim üzerime ne düşüyor? Bizim üzerimize ne düşüyor?” dediğimizde problemleri çözeriz. Eğer problemi fark etmişsek çözme imkânımız da var demektir. Bu vesileyle, tekrar, inşallah hayırlara vesile olur.

Kerim Bey, buyurun.

Hocamız şöyle bir hatırlatma yaptı: Mümkün merteye sürenin yarım saati geçmemesi, bir de -sizlere de bildirildi zaten- Komisyonun görevi çerçevesinde yani kendi kurumlarımızın kurumsal kimliklerini vesaire şeylerini anlatmak yerine, bunun incelenmesi, bertaraf edilmesi, kontrollü kullanımının sağlanması için yapılması gerekenlerin tespiti; amaç bu, bu çerçevede.

Evet, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkan Yardımcısı Kerim Altıay'ın, Başkanlık olarak teknoloji bağımlılığının risk ve zararlarının giderilmesi, teknoloji bağımlılığıyla mücadele kapsamında yürüttükleri ve planladıkları çalışmalar hakkında sunumu

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Sayın Başkanım, değerli vekillerimiz, tüm katılımcılar; öncelikli olarak, bizleri buraya, Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Dairesi olarak davet ettiğiniz için şükranlarımızı sunuyoruz.

Bize gelen talep doğrultusunda, Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı olarak, teknoloji bağımlılığının risk ve zararlarının giderilmesi ve söz konusu bağımlılıkla mücadele kapsamında yürütülen veyahut da yürütülmesi planlanan çalışmalar çerçevesinde, on beş dakikayı geçmeyecek, diğer tarafta da soru ve cevaplarınızı alabilecek şekilde bir hazırlık yapmış bulunuyoruz efendim.

Az önce sizin de üzerine bastığımız gibi -onu söylemeden geçemeyeceğim- Emniyet olarak, güvenlik birimleri olarak, aslında, biz bu siber olayın en son ayağında bulunuyoruz suç ve suçluyla mücadele noktasında ama burada, bütün birimlerimizin, kurumlarımızın, devletimizin tüm katmanlarının, hatta toplumun birçok katmanında, bu işte sorumluluğu olan herkesin elini taşın altına koyacağı bir alanda bulunuyoruz çünkü siber bambaşka bir alan.

Efendim, müsaadeniz olursa, bu alanla ilgili on beş dakikalık ufak bir sunumumuz olacak. Bütün paydaşlarımızla paylaşabileceğimiz, bir farkındalık oluşturabileceğimiz, içinde rakamsal değerlerin ve bilgilerin olduğu bir on beş dakikalık sunuma müsaade ederseniz başlayacağım efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Teknolojinin büyük bir hızla gelişmesiyle, siber dünyanın hayatımıza çok daha fazla etki ettiğini görmekteyiz. İnternet, yaşamımızın en kritik noktalarında yer alarak vazgeçilmez bir hâle geldi; beraberinde getirdiği riskler de artık günümüzde dijital dünyamızın yanı sıra doğal yaşamımızı tehdit ederek ciddi kayıplar vermemize neden olmaya başladı. Kötü niyetli şahıslar düne kadar siber saldırıların başını çekerken artık büyük ülkelerin siber orduları daha büyük önem kazanmaya başladı ve dünya genelinde ciddi bir siber savaş durumuna geçtiklerini görüyoruz. Bilişim teknolojilerinin çok sık kullanımıyla, söz konusu suçluların yaş ortalamalarının her geçen gün daha da düştüğünün hepimiz farkındayız.

Bilişim suçları kapsamında günümüzde yaygın olan siber suçlara baktığımızda, zararlı yazılım bulaştırmak, verileri şifreleyip fidye talep etmek, zararlı aktiviteler yaymak ve en sık karşımıza çıkan oltalama (phishing) dolandırıcılığdır. Suçluların birbirleriyle sürekli iletişim hâlinde oldukları illegal forum gruplarında toplandıkları, ICQ, Telegram, WhatsApp gibi sosyal ağlar üzerinden iletişim kurdukları ve “deep web” gibi tespiti oldukça zor olan ve internetin yeraltı dünyası olarak tabir edilen ortamlarda bir araya geldikleri artık hepimizin, bütün internet kullanıcılarının yüzleştiği bir gerçek.

Sık sık gelişen ve değişen teknoloji ve suç türlerine karşı güvenlik güçleri olarak bizler de bilimizi ve materyallerimizi sürekli güncel tutarak gereken önlemleri almaya bütün devlet organları olarak çalışıyoruz.

Resmî TÜİK 2018 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması sonuçlarına göre birkaç istatistik paylaşmak istiyorum müsaadenizle: Malumunuz 82,4 milyon nüfusa sahip bir ülkeyiz. Nüfusumuzun yüzde 72'sini oluşturan 59 milyon internet kullanıcımız var. Yine, nüfusun yüzde 63'ünü oluşturan 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcımız var. Nüfusun yüzde 53'ünü oluşturan 44 milyon aktif mobil sosyal medya kullanıcımız şu an itibarıyla mevcut.

İnternetin olduğu bir dünyaya doğan Z kuşağı, hayatının büyük bir bölümünü internet ve mobil teknolojilere maruz kalarak geçirmekte, bugünün bebek ve okul öncesi çocukları olan Alfa jenerasyonu ise tüm teknolojilere ilaveten mobil cihazlarla da bebekliklerinden itibaren tanışmaktadır. Bu nedenle ki özellikle teknoloji bağımlılığı kapsamında çocuklar ve gençlerin önemli bir risk grubu oluşturduğu açık bir şekilde ortadadır.

Küçük yaştaki çocukların ailelerinin denetimi olmadan internet üzerinde gezinmemesi ve çevrimiçi platformlarda diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunmaması konusunda dikkatli olunması en önemli husus. Özellikle kapalı forum ve mesajlaşma gruplarında, çevrimiçi oyun platformlarında küçük yaştaki çocuklara yönelik çok sayıda istismar olayıyla karşılaşmaktadır. Bu kapsamda, veliler tarafından belli aralıklarla çocuklarının internet kullanımlarının denetlenmesi en önemli gerçektir.

Emniyet Genel Müdürlüğü siber suçlarla etkin mücadele, siber farkındalığın artırılması amacıyla ortaokul, lise, üniversite öğrencilerine ve ebeveynlere, iş ve meslek grubu çalışanlarına yönelik olarak özellikle il birimlerimizce, taşra birimlerimizce yürüttüğümüz siber farkındalık faaliyetleri, son beş yıllık faaliyet tablomuzu az sonra size arz edeceğim.

Farkındalık faaliyetleri kapsamında, 2019 Haziran ayı itibarıyla, 354.254 katılımcıya seminer verilmiş ve 482.226 broşür dağıtılmış olup, faaliyetlerimiz farkındalık çerçevesinde devam etmektedir. Ayrıca, son zamanlarda artış gösteren siber zorbalık ve güven telkin edilerek çevrimiçi çocuk istismarı suç türlerinin azaltılması ve önlenmesi amacıyla, çocukların güvenli internet kullanımına yönelik eğitimlerin ders müfredatına alınması için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği artırılarak çalışmaların yapılması planlanmaktadır.

Çocukların, aile veya okul yetkilileri tarafından zararlı içerikleri olan oyun ve internet sitelerine erişim sağladığı fark edildiğinde, bu sitelerin kapatılması için bir internet sitesi paylaşmak istiyorum. “www.ihbarweb.org.tr” sitesine ihbar yapılarak veya bu konudan doğrudan sorumlu Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirilerek erişimin engellenmesi bizim için en önemli gerçektir. Ayrıca, aynı zamanda e-posta adreslerimize gelen veya resen yapılan çalışmalar neticesinde tespit edilen ve çocukların erişim sağlayabileceği zararlı içerikleri barındıran internet sitelerini BTK web sayfasında bulanabileceğini bildirmek istiyorum.

Efendim, yansıda da göreceğiniz üzere, son beş yıllık süre içerisinde, Emniyet Genel Müdürlüğü olarak yapmış olduğumuz faaliyetleri tabloda arz ediyorum; rakamları burada vermeyeceğim, sizler de önünüzde görüyorsunuz: Toplam 354 bin civarında, gerçekten tam toplumumuzun birçok katmanında olan, 81 ilimizde bulunan Siber Suçlarla Mücadele Şubelerimiz kanalıyla vatandaşlarımıza ulaşmaya çalıştık bilgilendirme faaliyetleri çerçevesinde.

Sosyal medya ve akıllı telefon kullanımında dünyada ilk 5 ülke arasındayız. Bu 5 ülke arasında olmamız ve yoğun kullanmamız, beraberinde problemlili veya patolojik tüketimi getirmektedir.

Bağımlılıkla mücadele kadar önemli olan bağımlılığın oluşturduğu riskleri azaltmak ve internetin sağladığı fırsatları arttırmak için, güvenli internet kullanımı -altını çizmek istiyorum- konusunda toplumsal bilinç ve toplum genelinde ortak bir yaklaşım oluşturulması son derece önemlidir.

Bilişim suçlarıyla mücadele için bu alanda belirlenen tehditler ve riskler önderliğinde güvenlik stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulamaya konulması önem arz etmektedir.

Nüfusun yüzde 63'ünü oluşturan 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı, internet üzerinde uyuşturucu maddelere erişimin kolaylaşması, kullanılan sanal kimliklerin internet ortamında pornografik ve illegal sitelerin son derece yaygın ve ulaşılması kolay bir durumda olması, sanal kumar ve bahis sitelerinin oluşturdukları cazibe, örgütlerle tanışma olasılığı ve benzeri riskler sosyal medyanın ana, en büyük tehditlerini oluşturmaktadır.

Belirlenen tehditlere karşı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı konusunda en uzun ancak en kalıcı önlem bilinçlendirme seminerleridir. Kullanıcılar bilişsel teknolojiler üzerinde açık ve/veya örtülü olarak karşılaştıkları risklere karşı bilinçlendirilmeli, kamu spotlarıyla yaygın suç işleme yöntemleri konusunda uyarılarda bulunulmalı ve farkındalık oluşturulmalıdır.

İnternetin güvenli kullanımı özellikle çocuklar ve gençler için öncelikli bir ihtiyaç olduğundan, rehber konumunda bulunan eğitimciler ve ailelere yönelik bilişim suçları ve korunma yöntemleriyle ilgili bilinçlendirme seminerleri, kamu spotları, tanıtım videoları ve radyo programları büyük önem arz etmektedir. Burada asıl hedeflenmesi gereken, internetteki risklerle başa çıkabilmeyi ve korunma bilincini çocuklara ve yetişkinlere kazandırabilmektir.

Sosyal ağlarda paylaşılan kişisel bilgiler, kişisel bilgi güvenliği açısından bazı riskleri ortaya çıkarmaktadır. Türkiye'deki çocukların yüzde 46'sı sosyal ağlarda kişisel bilgilerini korumaya yönelik kuralları bilmemekte ve bunun sonucu olarak gönderilerini, profil fotoğraflarını ve doğum tarihlerini herkesle paylaşmaktadırlar. Çocuklar, reklam ya da hediye amacıyla isim, adres ve telefon numarası gibi bilgileri isteyen kişilerle paylaşarak hem kendilerini hem de yakınlarını tehlikeye sokabilmektedirler. Ayrıca, sosyal ağlar, çocuklar arasında siber zorbalığa da yol açabilecek bir potansiyele sahiptir. Bu tür ortamlarda özellikle teknoloji okuryazarlığı az olan çocukların siber zorbalığa daha çok maruz kaldığı görülmektedir.

Sosyal medya kullanımı ve olası risk ve tehditlerle ilgili bilinçlendirme amaçlı bir iki dakikalık kısa filmlerin hazırlanması ve devletin yetkili kurumu RTÜK vasıtasıyla tüm görsel medyada bu filmlerin yayınlanması, bilinçlendirme faaliyetleri açısından oldukça önem arz etmektedir.

Güvenli internet kullanımında yaşanan problemlerden biri de çocukların internette yaşadıkları problemleri utandıklarından, korktuklarından veya yetişkinlerin internet kullanımını engelleyeceği düşüncesiyle genellikle başkalarıyla paylaşmaktan çekinmeleridir. Bu kapsamda, özellikle her yıl düzenlenen Güvenli İnternet Günü, Güvenli İnternet Forumu ve Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi gibi etkinlikler önem arz etmektedir. Ancak gerçekleştirilen bu etkinliklerin, sadece düzenlenen il veya kurumla sınırlı kalmayıp ülke genelinde birçok noktaya ulaşabilecek şekilde organize edilmesi ve çocuk ve yetişkinlerin karşılaştıkları tehditlerle ilgili eş zamanlı olarak yardım alacakları sosyal ağların bulunması, çözüm ortaya koymakta etkili olması muhtemel birkaç yöntemden bir tanesidir.

Teknik ve kısıtlayıcı önlemler güvenli internet kullanımında kesin çözümler sunmamakla birlikte, ebeveynlerin sahip oldukları düşük motivasyon ve bilişim okuryazarlığı düşünüldüğünde, ebeveynlerin kolay kullanabilecekleri filtreleme, kısıtlama ve kontrol etme mekanizmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle filtre yazılımlarının müstahcen içerikleri engellemek için kullanılmasının faydalı olduğuna ilişkin araştırma bulguları şu anda elimizde mevcuttur.

Türkiye'nin internet kullanıcı profilini ortaya çıkarmaya dönük çalışmalar yapılmalı ve bu çalışmalar ışığında hazırlanacak internet kullanımını temel alan yasaların ve yönergelerin mevcudiyeti büyük önem arz etmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı olarak, ödeme sistemleri alanında da “phishing”/oltalama, başkalarına ait banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, bankalara ait ATM cihazlarına kart kopyalama aparatı yerleştirmek suretiyle vatandaşların banka veya kredi kartı bilgilerinin ele geçirilmesi, iş yerindeki kötü niyetli personelin sahte pos makinası kullanarak müşterilerin banka veya kredi kartı bilgilerini kopyalaması gibi suç türleriyle etkin mücadelemiz devam etmektedir.

Bu suçları işleyen şahısların genellikle kapalı forum siteleri üzerinden veya ICQ isimli sohbet programı üzerinden iletişim gerçekleştirdiği bilinmektedir. Yasa dışı faaliyet gösteren forum siteleri ve anlık yazışma uygulamalarında suç ve suçlunun takibi, sanal devriye faaliyetleriyle anlık gerçekleştirilebilecek suçun takibi yapılmakta ve tespit edilen şahıs veya şahıslar hazırlanan raporlar doğrultusunda adli birimlere sevk edilerek gerekli adli cezaları almaları sağlanmaktadır.

Başkalarına ait banka veya kredi kartlarını kullanarak e-ticaret sitelerinden alışveriş yapan şahısların, sipariş verilen ürünü kargo şubesinden teslim almak için genellikle yaşı küçük çocukları kullandığı bilinmektedir. Yaşı küçük çocukların kolay para kazanmak için bu tür teklifleri kabul ettikleri ve içlerinde bulundukları durumun suç olduğu konusunda bilgi sahibi olmadıkları yapmış olduğumuz çalışmalar neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumla etkin mücadele kapsamında e-ticaret siteleri, kargo şirketleri ve bankalarla birlikte mevcut iş birliğinin daha da geliştirilerek devam ettirilmesi bizim ana planlamalarımız arasındadır.

Sayın Başkanım, on beş dakikaya sığmayacak önemli bir konu bu. Bu benim resmî sunumum. Tabii, eğer sorulabilecek veyahut da buna ilişkin yapılacak bir çalışma varsa, şu an itibarıyla yetkili olarak ben cevaplamak üzere hazırım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Kerim Bey “on beş dakika” dediniz, on beş dakikada da sundunuz.

Kerem Bey’e Komisyon üyelerimizden sorusu olan arkadaşlarımız var mı?

Bir defa elinizde istatistikler vardır herhâlde?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Tabii ki var efendim.

Şu an cevaplayabileceğim, en azından rakamsal değer anlamında verebileceğim cevaplar var.

BAŞKAN – Tabii, burada, sizin yaptığınız sunumda genel kullanıcılar vesair rakamlar var da...

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Operasyonel anlamda değil, konu başlığımız daha çok farkındalık ve bilinçlendirme olduğu için -bu anlamda tabloyu ya yansıya verdim efendim- şu ana kadar, son beş yıl içerisinde, toplumun tüm katmanlarına ulaşabilmek adına 81 ilde bulunan taşra ünitelerimiz kanalıyla broşürlerle, seminerlerle, konferanslarla faaliyet yürütüyoruz.

Yine, bu yıl içerisinde yapacağımız en önemli faaliyetlerden bir tanesi, bu konuda doğrudan temas kurduğumuz 5 sorumlu bakanlığımız var. Bizim sekreteryamızda, Sayın Bakanımızın da öncülüğünde, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, BTK ve Millî Eğitim Bakanlığı olarak bir güvenli internet protokolümüz hazır. Önümüzdeki süreç içerisinde, muhtemelen eğitim öğretim dönemi başlamadan önce bu protokolü

imzalayacağız sayın bakanlarımızla beraber. Bu protokolün şöyle önemli bir fonksiyonu olacak: Biz -cümlemin başında da söyledim- burada, aslında Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlar olarak olayın son aşamasındayız. Mağduriyetler veyahut da sanıklar dediğimiz sadece adli birimler aşamasında bu konunun takibini yapıyoruz fakat toplumumuzun aşağı yukarı... Artık “alfa nesli” diyoruz yani “Z” kuşağını da bıraktık, şu anda bebeklerin internette gezdiği... Hatta şöyle bir örnek vermek istiyorum: Birçok AVM’de artık bebe masalarının önünde selfie çubukları var, anneler artık yemeklerini yedirirken o selfie çubuklarına cep telefonları da ya da iPad’leri koyarak çocuklarına yemeklerini yediriyorlar. Artık hayatımızın her alanında var internet ve bu konuda mağdur olmayan, maruz kalmayan hiçbir vatandaşımız, hatta dünyada hiç kimse yok en küçüğümüzden en büyüğüne kadar. Bizim burada asıl amacımız, bilinçli kullanım, bilinçli İnternet konusunda tüm kurumlarımızın ortak bir paydada buluşmasıdır diye değerlendiriyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben de diğer kurumlarla, paydaşlarla ilişkiniz nasıl diye soracaktım çünkü birçok çalışmayı herkes yapıyor ama herkes kendi başına yapıyor. Onu da siz böylece cevaplandırmış oldunuz.

Geçen de bir çalışmayla ilgili tarih istedik. Siz de bu protokolü ne zaman yapacaksınız?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Şu anda ilk protokolümüz imzalandı kendi aramızda, alt tarafta -düşük profilde diyeyim- şu anda bürokrat düzeyinde biz çalışmalarımızı sürdürüyoruz ancak sayın bakanlar düzeyinde protokol tahminimize göre, eğitim öğretim yılının hemen öncesinde çünkü eğitim-öğretim yılı bizim için çok önemli bir dönem, okullarda doğrudan ulaşabiliyoruz.

Belli konu başlıkları var. Öncelikli olarak öğretmenlerimizi eğiteceğiz bu konuda çünkü onlar çocuklara direkt, daha doğrudan ulaşıyorlar. Bu konuda, ilk önce “eğiticilerin eğitimi” dediğimiz, ilk önce eğitimcilerimizde bir farkındalık oluşturacağız. Yurt müdürlerimize ulaşacağız bu konuda çünkü bugünkü teknoloji yarın eski oluyor.

Biliyorsunuz, kamuoyunda “Momo” gibi, diğer oyunlar gibi büyük yanlış algılar var. Hızlı bir şekilde bu domino etkisiyle yanlış bir şekilde toplumumuzda bilgilendirme, bilinçlendirme oluyor. Bu konuda bir sözcü olacak, BTK bu konuda başat olacak, süreci yönetecek özellikle kamuoyunu bilgilendirme konusunda. Biz, yine bu konuda yapmış olduğumuz çalışmaların tamamını vereceğiz. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı... Bu güvenli “şefkat evleri” dediğimiz yerlerde onların eğitimine biz doğrudan katkıda bulunacağız Emniyet Genel Müdürlüğü olarak. Dolayısıyla, şu anda zaten başladık, “Güvenli İnternet Günü” gibi etkinliklerde aktif rol alıyoruz, diğer kurumların da bize bu konuda destek vereceğine inanıyoruz, sekreteryaya da bizde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ZENBİLCİ (Adana) – Ben başka bir açıdan...

Kanunun uygulama boyutundasınız siz. Kanunu uygulama anında yaşadığınız bir zorluk var mı? “Şu kanuni düzenleme yapılırsa bizim işimiz daha kolay olabilir, şu konuda yasal şeyi aşamıyoruz.” gibi bir talebiniz ya da yaşadığınız bir sorun var mı?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Tabii, bunu sizinle de veya Komisyon üyelerimizle daha sonrasında da paylaşabiliriz.

AHMET ZENBİLCİ (Adana) – Özelde de görüşebilirsiniz tabii.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Ama, tabii, bizim, burada, özellikle bilişim sistemleri yönüyle yaşamış olduğumuz birtakım yasal sıkıntılarımız da mevcut. Nedir? Yeni çıkan suç çeşitleri yasalarda mevcut olmuyor. Nedir? İşte, bilişim sistemlerine gerek verilerin kanunsuz ve illegal yollardan elde edilmesine yönelik suçlar sadece belli başlı genel cezalara tabi oluyor. Şundan dolayı: Her kurumun kendi mahremiyeti özeldir ama devlet kurumlarının, belli kurumların mahremiyeti daha özel. O kurumlardan çalınabilecek... Çünkü teknoloji çok geliştiği için “black hacker” dediğimiz kötü niyetli hackerların çalmış oldukları verilerin bize geri dönüşü çok ağır oluyor. Bunların cezalarının ağırlaştırılması önem arz ediyor. Dolayısıyla, bunlara ilişkin yeni bir düzenleme bizim gerçekten elimizi çok güçlendirecek. Hepimizin de bildiği gibi, kamuoyuna da yansdı, nüfus verileri birileri tarafından bir dönem paylaşıldı; şu anda, hâlâ bunun sıkıntılarını yaşıyoruz. Bu tarz kritik önemi haiz devlet kurumlarının verilerinin daha güvenli bir şekilde tutulması veyahut da bunlara yönelik yapılacak olan bir saldırının tespit edilmesi durumunda yapanların daha ağır cezalandırılması bizim için önem arz ediyor efendim.

AHMET ZENBİLCİ (Adana) - Bununla ilgili bir öngörü raporu ya da talebi Komisyona sunarsanız, yasa yapma kabiliyeti olan bu Komisyon, “yasa” derken teklif edecek Meclise, eğer yasa çıkacaksa bu Parlamentodan bu sizin işinizi kolaylaştıracaksak ya da daha az zararlar toplumu aştıracaksak bu konuda biz sizden bir şey isteriz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Tabii ki efendim.

Ben, diğer konu maddelerini de sizinle özelde paylaşırım efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Erol Bey...

EROL KAVUNCU (Çorum) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sizler de hoş geldiniz arkadaşlarım.

“Bilişim teknolojilerinin olası zararlarının tespit edilmesi ve bertaraf edilmesi” diye devam eden...

Bugüne kadar dinlediğimiz Komisyona bilgi sunan kişi veya kurumlar, üniversiteden Sağlık Bakanlığına, Millî Eğitim Bakanlığından... Yani her değişik kurumdan arkadaşlarımız geldiler. Aslında, herkes bunun farkında, bu problemi biliyorlar, problem olarak görüyorlar ancak -şimdi, tam ifade edemeyebilirim, burada hocalarım da var- her şeyden biraz biraz bir şeyler bilmeye “kültür”, bir şeyin her şeyini bilmeye “meslek” “ihtisas” diyoruz.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı; herkes her şeyi yapmaya çalışıyor. Ciddi bir sıkıntı var. Sanıyorum, Sayın Başkanımız Nabi Bey geçtiğimiz toplantılardan birkaç tanesinde de söyledi, biz, sanıyorum koordinasyon görevi yapacağız. Herkes önlemeye çalışıyor. Sizin göreviniz başka, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görevi başka, Millî Eğitim Bakanlığının görevi başka, üniversitelerimizin görevi başka; dolayısıyla, sanıyorum, bu toplantılardan sonra da ciddi bir sonuç ortaya çıkacak. Herkes bir tarafından tutmuş gidiyor ama bölük pörçük. Her ne kadar “Koordinasyonu sağlayacağız, ortak mutabakatı sağlayacağız, birlikte hareket edeceğiz.” deniyor ama benim sanki şu ana kadarki toplantılarda gördüğüm, herkes bir şey yapmaya çalışıyor ama birçoğu da birbirinde habersiz. Sanıyorum Sayın Başkanım, koordinasyonu sağlayacak bu toplantıda.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Yetki ve sorumluluk diyoruz aslında efendim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Az önce de dedim ki -bilmiyorum, hocalarım var- bir şeyin her şeyini bilen... Siz son noktada çok önemlisiniz, siz olmazsanız olmaz, bir öncekilere veri vereceksiniz ki nerede yoğunlaşıyor bu suç, sıkıntı nerede? Dolayısıyla, buradan öyle bir sonuç çıkacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, Emniyet Genel Müdürlüğümüzle ilgili sizler de soru sorabilirsiniz ya da önerilerinizi söyleyebilirsiniz.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Birazdan benim de sunumum olacak, aslında orada değerlendirecektim ama vakit belki az gelebilir, onun için, burada bir değerlendirme yapabilirim.

BAŞKAN – Yani Emniyete soracağınız bir şey varsa, açıklanmasını istediğiniz bir şey varsa o yönüyle... Sizin sunumunuzu alacağız zaten.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Anladım.

Mesela, Emniyet Genel Müdürlüğümüzün yapmış olduğu etkinlikler var, faaliyetler var burada. Seminerler, billboardlara ilan asılması ve benzeri şeylerle ilgili sunumları oldu. Şimdi, ben, mesleğim gereği Emniyet birimleriyle benzer konularda onlara hem yardımcı olma anlamında hem de katkı sağlama anlamında yaklaşık yirmi-yirmi beş senedir çalışıyorum. Ama Emniyet Genel Müdürlüğümüzde genellikle şu var: Çok ciddi rakamlarla seminerler, bilinçlendirme, farkındalık seminerleri veriyor ama bunun o dinleyiciler üzerindeki etkililiğiyle ilgili bir veri yok ellerinde yani sunum yapmak güzel bir şey, tabii ki takdire şayan bir şey Emniyet Genel Müdürlüğümüzün bunları yapması ama bununla ilgili bir şey yok. Biz, ruh sağlığı meslekleri şu örneği veririz: Mesela, sigara içenlerin çoğuna bakın, sigara paketinin üstünde sigaranın zararıyla ilgili sürekli günlük bir şeyle muhatap oluyorlar -kanseri eder, şunu yapar, bunu yapar- ama o yazıyı okuyup da sigaradan vazgeçen bir kişinin olduğuyla ilgili bir veri yok elde bildiğim kadarıyla ama sigarayı bırakanların bırakma nedenleriyle ilgili farklı veriler var. Netice itibarıyla, şunu değerlendirmek istiyorum ben: Bir şey yapıldıktan sonra onun sonuçlarının... Biz, bilimde “deney kontrol grupları” diyoruz ya bu eğitimi alanlar ile almayanlar arasında nasıl bir değişim, dönüşüm yaptığıyla ilgili genelde bir veri olmuyor. Bütün bakanlıklarımız benzer çalışma yapıyor, özellikle Millî Eğitim Bakanlığımızın da böyle büyük sayıları, verileri ortaya çıkıyor ama sonuçlar yok.

Diğer bir konu: Mesela, ceza konusuyla ilgili, tabii “polis” deyince genelde trafikte cezalandıran geliyor akla ama cezalandıran değil tabii. Cezanın davranış bilimi açısından etkili bir yöntem olmadığıyla ilgili ciddi veriler var, araştırmalar var, deneysel çalışmalar var; hatta “skinner box” var -psikologlar, ruh sağlığı hekimleri bilir- ben de Cengiz “box” diyorum -uyduruyorum tabii de- biz köy çocuğunuz, köyden geldik diyoruz; tarlaya gittiniz, fareyi aldınız, bir kutuya koydunuz, aç bıraktınız, oraya da buğday koydunuz, gidecek bir yol var, fare bir yoldan gidiyor, ceza veriyorsunuz, şok, geri dönüyor; ikinci şok, geri; üçüncü şok, dördüncü yoldan geri gidiyor. Ne anladık biz buradan? Ceza davranışı değiştirmiyor, o hedefe ulaşmak için yöntemi değiştiriyor. Dolayısıyla, bunların çok iyi değerlendirilmesi lazım yani hep cezalar üzerinde, yapmama, suç işleyenlere büyük cezalar verme yani fareyi öldürseniz de az bir canı kalsa yine buğdaya gidecek hayatını sürdürmek için. Dolayısıyla, buradaki temel nokta şu, bu benim değerlendirmem tabii, derneğin değerlendirmesi değil, kişisel: Bilim vardır, bilimi yaratan Allah’tır -ben öyle değerlendiriyorum- yani biz, var olanı bulmaya çalışıyoruz. O zaman var olanla ilgili sorunları çözmek için de aynı kaynağa gitmek lazım. Yani buradaki şey şu:

Biz, bilimle var olan, yaratılmış bir şeyi buluyoruz, o yaratılan şey insanın iyiliğine de kötülüğüne de sunulabiliyor; o kötülüğüne sunulan şeyi iyileştirmeye yönelik sunduğumuz öneriler, metotlar yaradılışla ilgili değil yani ben, bu işe fazla teolojik açıdan da girmek istemiyorum ama bu işin...

Sayın Başkanım, genellikle bizim tartışmamız şöyle, tahmin ediyorum, bizden önceki komisyondaki arkadaşlarda benzer şey yapmıştır: Biz, Amerika'dan bize gelen bilgileri -özellikle bu teknoloji bağımlılığıyla ilgili çalışan Amerika, Çin vesair ülkelerdir çünkü benim sosyal medya bağımlılığı ölçeğim var, hep bu ülkelerden kullanma izni alıyorum günde 10-15 tane- oradaki kuramsal bilgileri alıyoruz, diyoruz ki: Teknoloji bağımlılığıyla ilgili şu şunu demiş, bu bunu demiş, şöyle demiş, böyle demiş, şöyle olmuş; tamam da biz ne diyoruz? Ben, tahmin ediyorum, altıncı komisyondur bizim ne dediğimizle ilgili... Türkiye'de, kendi kültürel dokularımıza uygun bir modelimizle ilgili bir sorunumuz olduğunu değerlendiriyorum.

BAŞKAN – Hocam, şimdi onu sizden dinleyeceğiz. Bakalım, biz ne diyoruz? Türkiye ne diyor? Bilim adamları ne diyor?

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Bir şey daha, son şey söyleyelim, uzun oldu ama korsan sunum gibi oldu.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Bakanlık...

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Ben çok kısaca bir cevap vereyim Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa. Ben konuyu çok iyi anladığım için söz aldım.

BAŞKAN – Sunum şeklinde değil zaten, biz sizi dinleyeceğiz. Emniyet olarak soracağınız varsa diye söyledim.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY – Ben, müsaadenizle, Sayın Hocama teşekkür ediyorum.

Eşim de öğretmen, ben de psikoloji alanında masterımı yapmış biri olarak bakacağım olaya.

Bakın, Siber Suçlarla Mücadele yeleşikle bir okula, nereye gidersek zaten 1-0 geriden başlıyoruz çünkü öğretmen veyahut da okul müdürü diyor ki: “Siber konularında size bir konferans verilecek.” Zaten herkes gardını alarak kenara çekiliyor, herkes bilerek ya da bilmeyerek işlemiş olduğu suçlu kafasında canlandırıyor “Ya ben sahte bir hesap açmışım acaba onu mu buldular veyahut da şuna şuradan hakaret etmişim onu mu buldular?” Öğrenci profiliyle bakıyorum. Dolayısıyla, biz bunun farkında olduğumuz için biz şunu yapıyoruz, diyoruz ki: Biz, önce -bu konunun birinci derecede muhatabı olan, nedir, öğretmenlerimiz- öğretmenlerimizde bunun bir farkındalığını oluşturalım. Sosyal medyada bir sahte hesap açarak hepimiz yaşıyoruz “trend topic”lere baktığımızda, bir maç olduğundaki o galiz küfürlerden tutun devlet büyüklerimize hakaret, terör propagandası... İnsanlar zannediyor ki “Yapmış oldukları işin suç karşılığı nedir?” veyahut da “Beni bulamazlar, yaptığım iş havada kalır.” Dolayısıyla internetin o cazibesi, o kendi egosunu tatmin etme duygusu var ya kendi siyasi veyahut da ahlaki durumuna göre, bunun suç olduğunun farkında değil. Dolayısıyla, bunu biz bir güvenlik politikası olarak, işte polis geldi: “Bunu sakın yapma.” Bu, tamamen suça iter tekrar. Biliyorsunuz işte biz neyi dersek o, filin bacağı hesabı. Az önce Başkanım onu söyledi, yetki sorumluluk... Biz bu taraftayız, tamam güvenlik politikasındayız, olayın belki de son kapısıdır yani artık suç olduktan sonra ama Sayın Başkanım, az önce arz ettiğim gibi bu aşamayı 5 ana kurumumuzla çözmeyi sizin de önderliğinizde, Başkanlığınızda hep beraber çözmeyi hedefliyoruz.

BAŞKAN – İnşallah.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SİBER SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKAN YARDIMCISI KERİM ALTIAY - Arz ediyorum efendim. Çok teşekkür ediyorum zaman ayırdığınız için.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Peki, Hocam, şimdi söz sizde. Profesör Doktor Cengiz Şahin, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Başkanı.

Şimdi “Amerika ne diyor, Uzakdoğu ne diyor”un karşısında biz ne diyoruz, bakalım Hocamız ne diyor; yerli ve millî olan ne diyor?

Evet, Hocam, buyurun.

2.- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Cengiz Şahin’in, Dernek tüzüğü, teknoloji bağımlılığının nedenleri, olumsuz sonuçları ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben Profesör Doktor Cengiz Şahin. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi öğretim üyesiyim, aynı zamanda da Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Başkanlığını yürütüyorum.

Başkanımın ifade ettiği gibi, tabii derneğimizi anlatmayacağım, öyle bir şeyimiz yok ama bir cümleyle tüzüğümüzün 1’inci maddesini ifade etmek isterim burada -müsaadenizle- derneğimizin ne iş yaptığıyla ilgili: “Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki meslek üyeleri arasında birlik, beraberlik, mesleki dayanışma içerisinde alanın ülkemizdeki gelişimini sağlamak, alanda çalışan meslek elemanlarının sosyal, bilimsel, mesleki, kültürel yönden gelişimlerine yardım etmek, meslek üyelerinin haklarını korumak ve savunmak, alan birikiminin toplum yararına kullanılması için tüm özel veya resmi kurumlarla iş birliği içinde etkinlikler yapmak amacıyla 1989 yılında kurulmuş olup 16 bin üyesi ve 24 ilde şubesi olan, her mesleğin değerliliği ilkesiyle hareket eden ve herkesin yetiştirildiği alanda istihdamını savunan bir mesleki dernektir.”

BAŞKAN – Evet, şimdi gelelim maksadımıza.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Başkanım, maksadımıza gelmeden -bu önemli çünkü, onu da ifade edeyim- Türk PDR Derneğinin şu anda ilişkide olduğu yani hitap ettiği 81 ilde yaklaşık 60 bin meslektaşımızla birlikte olduğumuzu ben buradan ifade etmek istiyorum. Şu anda MEB’de 34 bin, farklı kurumlarda binlerce bizim meslektaşımız var; artı, 16 bin istihdam bekleyen, 17 bin de öğrencimizi düşündüğümüzde biz dernek olarak 81 ilde yaklaşık 60 bin meslektaşımızla gönüllü olarak sürekli iletişim, etkileşim, diyalog hâlinde olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, maksadımıza gelelim. O zaman ben kuramsal tarafları müsaadenizle –hazırlamıştım ama- birçok meslektaşımızın bunları anlattığını değerlendirerek bunları geçmek istiyorum. Burada sunumda da yer verdim boş gelmeme adına.

BAŞKAN – Biz bunları zaten tek tek okuyacağız.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – O yüzden ben önerilere geleyim, direkt oradan başlayayım diye değerlendiriyorum.

Şimdi, internetin ortaya çıkışının 1950'lerde olduğunu biz değerlendiriyoruz, zaten bununla ilgili diğer arkadaşlarımız da önemli sunumlar yaptı; Türkiye'ye 1993'te girdiğini, TÜBİTAK ve ODTÜ'de bir çalışmanın yapıldığını ve 1996'da ilk uygulamanın gerçekleştiğini burada söyleyebiliriz. Sadece şu rakamı vermek istiyorum: Uluslararası Dünya İnternet İstatistikleri'ne göre, dünya nüfusunun 7 milyar 700 milyon olduğu değerlendirildiğinde yaklaşık yüzde 56,8'nin şu anda internet teknolojisini kullandığını söyleyebiliriz. Şimdi, bu oran Afrika'da yüzde 37, Asya'da yüzde 52, Avrupa'da yüzde 87, Amerika'da yüzde 67, Orta Doğu'da yüzde 67, Kuzey Amerika'da yüzde 89, Avustralya'da yüzde 68 olduğu görülüyor. Kıta Avrupa dediğimiz Almanya, Fransa, Belçika gibi ülkelerde bu oranın yüzde 95'in üstünde olduğu değerlendiriliyor. Yani bu bilgiler de önemli. Önemli olan internet bağlantısından ya da internetin kullanımından uzak kalmak değil, doğru kullanımın önemi burada belki bir daha vurgulanmasının uygun olduğunu değerlendirebiliriz.

Bu sayısal verileri geçtikten sonra, internet bağımlılığının da üzerinde fazla durmak istemiyorum ama sadece şunu söylüyoruz arkadaşlar internet bağımlılığıyla ilgili: Yani interneti kullanmaya fazla zaman ayırma, uzaklaşmama, sınırlayamama ve bundan dolayı da eğitsel, mesleki ve sosyal açıdan hayatını olumsuz bir şekilde etkimesine ya da etkilenmesine neden olma olarak değerlendirilebilir. Şimdi, biz sadece internet bağımlılığı olarak bu konuyu değerlendiriyoruz fakat bunun literatürde bir sürü de ismi var: Ekran bağımlılığı, dizi, film bağımlılığı, televizyon bağımlılığı, internet bağımlılığı, oyun bağımlılığı, siber sex bağımlılığı, çevirim içi bağımlılık, sosyal ağ bağımlılığı, falan filan yani bir sürü böyle... Asıl konuya geçeyim o zaman.

Peki, nedenleriyle ilgili kendi görüşümü söyleyeyim Sayın Başkan. Şimdi, aile üyeleri arasında iletişim sorunları ya da kaliteli ilişkinin sağlanamaması yani kent toplumundaki yaşam biçimi olarak bunu değerlendirebiliriz. Aile üyelerinin birbirlerine yeterli kadar zaman ayıramaması. Aile üyelerinin teknoloji kullanımı konusunda olumsuz model olması. Sosyoekonomik ve kültürel sorunlar. Aile içi şiddet, aile içi bağlılık sorunları. Ki tüm bu ilişkilerle ilgili literatürde birçok çalışmanın olduğunu biliyoruz. Günlük hayatın problemleri, stresli yaşam olayları ve olumsuz duygulardan uzaklaşma isteği ve evde teknolojik cihazlarla meşgul olunması. Gruba ait olma, sosyalleşme ve rekabet ihtiyacının teknoloji kullanılmasıyla karşılanması. Sosyal gelişimdeki yetersizlik, cinsiyet, içe dönüklük, yalnızlık duygusu, sosyal kaygılar, sosyal beceri yetersizlikleri, düşük benlik saygısı, bireysel faktörler; işte engelli, özrürl olup olmama gibi durumlar da değerlendirilebilir burada. İnsanların serbest zaman değerlendirme olanaklarının yetersiz olması nedeniyle serbest zamanlarda çeşitli sosyal etkinliklere katılamaması. Alışveriş, haber ve ödevlerin internet siteleri üzerinden yapılıyor olması.

Tabii, teknoloji bağımlılığının nedenleriyle ilgili bazı konular sıraladım, şimdi de bağımlılığın olumsuz sonuçlarıyla ilgili değerlendirmede bulunmak istiyorum: Uygunsuz içeriklere maruz kalma, zararlı alışkanlıklara yönelme, akademik başarının düşmesi, okul işlevselliğinde ciddi kayıplar yaşama, sosyal alandan uzaklaşma ve sosyalleşememe, aile işlevlerinde bozulma, sorumlulukların ertelenme ve ihmal edilmesi, istismara maruz kalma, siber dolandırıcılığa maruz kalma, suça karışma, dil kullanımında bozulmalar, argo sözcükler kullanımının artması, konuşma ve yazma becerilerinde bozulma, hayatın durağanlığına karşı teknolojilerin daha çekici olmasıyla birlikte bireyin gitgide yalnızlaşması ve iletişim problemleri yaşaması, insanlarla ilişkilerin bozulması, bazı grup ya da örgütlerin faaliyetlerine maruz kalabilme, subliminal mesajlara maruz kalma -ki en çok bunu kullanıyorlar- beslenme alışkanlıklarında bozulma, obezite gibi kronik hastalıkların ortaya çıkması; depresyon, anksiyete bozukluğu gibi psikolojik bozuklukların yaşanması; edineceği değerlere ilişkin kafa karışıklığı yaşama, ego ideallerinin oluşumunda problemlerin ortaya çıkması, kumar alışkanlığı edinme, ailenin ekonomik durumunu zarara uğratma...

Evet, bilişim teknoloji bağımlılığına yönelik çözüm önerilerimiz neler, bunları da ifade etmek istiyorum şimdi: Toplumsal farkındalık oluşturulabilir. Türkiye’deki teknoloji bağımlılığını ortaya çıkaracak geniş çaplı bir araştırma yapılabilir. Ki araştırmalara biz baktığımızda, özellikle PDR alanında çok ciddi yüksek lisans ve doktora tezleri var bu konuyla ilgili daha çok benlik saygısı, narsisim, sosyal ilişki, aile ilişkileri gibi konular ama bu daha çok bölgesel, ya birkaç liseyle ya da üniversite öğrencileriyle sınırlı olduğunu değerlendiriyoruz. Türkiye’nin geneli itibarıyla bir kapsamlı araştırmaya ihtiyaç olduğunu burada ifade etmek isterim.

Teknoloji okuryazarlığı yaygınlaştırılabilir ve okul dışında anne babalara da eğitimler verilebilir. Tabii “teknoloji okuryazarlığı” literatürde çok kullanılan bir kavram değil, daha çok “medya okuryazarlığı” falan var ama bu biraz Komisyonun kuruluş şeyiyle ilgili olsun diye değerlendirdik, bu tanımlama da yapılabilir.

Aile içi iletişimin geliştirilmesine yönelik eğitimler verilebilir. Mesela eğitimlerle ilgili genellikle hep okul dönemi değerlendiriliyor ama mesela bu şu andaki dört aylık yaz tatili dönemlerinde de özellikle belediyeler gibi birçok sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğine giderek bu çalışmaların şimdi de yapılabileceğini düşünüyoruz. Aile içi iletişimin geliştirilmesine yönelik eğitimler verilebilir.

Tüm teknolojik araçlarda aile filtresi kullanılabilir. Çocuğu aile gözetiminde oyun oynaması sağlanabilir yani yasaklamaktan ziyade gözetimle bunlar gerçekleştirilebilir. Teknolojik cihazlar evin ortak kullanım alanlarında kullanılabilir; kuytu, özel yani bir çocuk laptopunu alıyor bir odaya, öbürü başka odaya, anne bir yerde, baba bir yerde olmasından ziyade aynen televizyon izliyor gibi ortalıkta ne yapılıyorsa yapılabilir, böyle bir düzenleme gerçekleştirilebilir, bilgilendirme yapılabilir.

Aile fertleri çocuklarına doğru rol model olmalıdır yani biz hep söyleriz ya, ders çalışmada falan da söylüyoruz “Oğlum, ders çalış.” diyen babanın hiç kitap okumaması “Ders çalış.” diyen annenin elinde hiç gazetenin olmaması gibi yani çocuklarına bu anlamda kızan ailelerin kendi ellerinden cep telefonlarının hiç düşmemesi gibi falan değerlendirilebilir ya da babanın eve geldiğinde sürekli futbol maçı izliyor olması gibi.

Çocuk ve aile arasında teknoloji kullanımında zaman geçirilmesi için saat belirlenebilir. Ebeveynlere, ebeveyn tutumları ve iletişimle ilgili eğitimler verilebilir.

Okuldaki çalışanlar bilişim teknolojileri konusunda hizmet içi eğitimler alabilir. Öğretmenler, teknoloji bağımlılığı belirtilerine yönelik farkındalık sahibi olabilirler.

Aileler kültür, sanat ve spor faaliyetlerine yönlendirilebilir, aynı şekilde öğretmenler de çeşitli öğrencileri kol faaliyetlerine yönlendirebilirler.

Öğretmenler bilişim teknolojileri konusunda gerekli donanımına sahip olmalılar. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitimler düzenleyebilir.

Çocukta okulla ilgili sorunlar görüldüğü zaman okul psikolojik danışmanı ile iletişim kurarak sorunun teknolojik alet kullanımıyla ilişkisinin olup olmadığı belirlenebilir. Öğretmenler teknolojik cihaz kullanımı konusunda çocuklara rol model oluşturacak tutumlar sergileyebilir.

Dijital oyunların riskleri ve tehlikeleri, internet kullanım güvenliği gibi konularda bilişim teknolojileri öğretmenleri ve psikolojik danışmanlar iş birliği yaparak öğrencileri, aileleri ve diğer öğretmenleri bilgilendirebilir.

Kurumlar arasında, Sağlık Bakanlığı, özel televizyon kanalları, RTÜK, BTK, MEB, TÜİK, YÖK arasında teknoloji bağımlılığıyla ilgili mücadele konusunda sıkı bir iş birliği ve koordinasyon sağlanmalıdır. Biz dernek olarak bu kurumların da bu tür konularında çalıştaylarına davet ediyoruz, bir çoğuna da ben katılıyorum. Yani birinin yaptığından diğerinin haberinin olmadığını burada söylemek istiyorum.

Teknolojik bağımlılığı olan çocuklara terepatik destek sağlanabilir.

Kamu kurumlarında teknoloji bağımlılığı politikaları oluşturulabilir.

Teknoloji bağımlılığıyla ilgili çalışmalar yürüten kurumlarda mesleki olarak personel olarak psikolojik danışmanlar, çocuk gelişim uzmanları, psikiyatrlar, psikologlar, sosyologlar, sosyal hizmet uzmanları etkin ve yoğun olarak istihdam edilmelidir. Yukarıda bahsi geçen personellere bu alanda hizmet içi eğitimler verilebilir yani bu meslektaşlarımızın bu konuya da hâkim olacağı varsayılmamalıdır.

Türk kültürüne uygun şekilde, konuyla ilgili ölçme değerlendirme araçları geliştirilmelidir. Biraz önce de ifade etmiştim, bizim şu an elimizdeki birçok ölçme aracı uyarlama şekliyle var, çok az özgün ölçme aracımız elimizde mevcut.

Yükseköğretim programlarında lisansüstü programlara bilişim teknolojileri kapsamında seçmeli ve zorunlu dersler konulabilir.

Teknoloji araçlarının kullanımı ve bağımlılığı konularında çocuklara, ailelere ve öğretmenlere yönelik bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.

Ulusal ölçekte veri toplayıp ülke profili ve risk haritası çıkarılmalıdır. Veriler periyodik olarak standart şekilde toplanmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Ulusal verilerin toplanmasında kurumlar -yine biraz önce saydığım kurumlar- arasında eşgüdüm sağlanabilir.

Kamu kurum ve kuruluşları teknoloji bağımlılığı konusunda sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde olmalıdır, şu anda olduğu gibi.

Sonuç olarak ben şunu kısaca ifade edip tamamlamak istiyorum: Şimdi, biz bir sivil toplum örgüttüyüz, bizim paramız pulumuz falan yok, onu ifade edeyim yani biz bütün bu çalışmaları tamamıyla gönüllülük ilkesiyle yapıyoruz. Şu anda dernek olarak öğrenci kongreleri yapıyoruz, Bolu yapacağız mesela Sayın Başkanım, 1-2 Ağustosta, 1.500 kişi, 81 ildeki tüm üniversitelerden otuzar öğrenci temsilen gelecek, kurayla belirledik çünkü çok başvuru alıyoruz. Mesela, akademik kongreler yapıyoruz, ekimde yapacağız yine bir tanesini; yaklaşık 600-700 civarında akademisyen katılıyor bizim kongrelerimize. Fakat ne hikmettir, biz bunu parasız bir dernek marifetiyle yapıyoruz ama kamu kurum ve kuruluşlarımızdan hiç katılım yok. Mesela, 1.500 tane... 81 ildeki her üniversiteden otuzar öğrencinin temsil edildiği bir etkinlikte hiçbir kurumdan kimse yok. Dernek var, üniversiteden bir rektör hoca konuşma yapıyor, gidiyor; biz çalıp biz oynuyoruz. Akademik kongrelere davet ediyoruz kurumları; Sağlık Bakanlığını, Millî Eğitim Bakanlığını ya da diğer bakanlıkları; herhangi bir katılım olmuyor. Programlarının çok yoğun olduğunu... Bizim bakan ya da daire başkanı, genel müdür görmekten ziyade o sahada çalışan uzmanları meslektaşlarımızla buluşturmanın heyecanı içerisinde olduğumuzu da değerlendirmek istiyorum.

Sonuç itibarıyla şu: Tabii, Millî Eğitim Bakanlığı diyoruz, mesela bizim meslektaşlarımızdan 34 bini Bakanlığımızda çalışıyor. Millî Eğitim Bakanlığımızın bizim meslektaşlarımıza bizim gibi ulaşma oranı çok zayıftır çünkü Bakanlık daha çok yazışmalarla kurumsal bir şekilde ulaşıyor. Yazıyor, diyor ki: “Şu konuda çalışma yapılacak. Görevlendirilmesi...” Genellikle bu, millî eğitim müdürlüğüne, millî eğitim müdürlüğü okullara... Okul da diyor ki: “Ya, Ahmet sen git, Ayşe sen git, Fatma sen git.” falan. Bizde öyle değil; biz şu anda 60 bin çalışanımızın, meslektaşımızın ne iş yaptığını, nasıl verimli

olacağını, hangi konuda çalışma yaptığını, hangi makaleyi yazdığını, hangi toplantıya katılabileceğini değerlendirebiliyoruz. Türk PDR Derneğinin 81 ilde böyle örgütü vardır, her konuda da bilgi akışımız son derece fazladır.

Sadece şunu söyleyeyim: Bir okul psikolojik danışmanına bir okul müdürü mobbing uyguluyorsa ilk başvurduğu yer Türk PDR Derneğidir; yani, ilk başvurduğu yer il millî eğitim müdürlüğü değildir. Bu anlamda da şu son değerlendirmeyi yapmak istiyorum -biz de çok şey söyleyeceğiz, başkaları da söylüyor ama- hep şu örnek var: Mesela şuradaki arkadaşlarımıza desem ki “Şurada bir dilim ekmek var, yere koyuyorum. Şuna basar mısın?” Kimse basmaz. Basılabilir, yani, ekmeğe de basabilirsiniz, karpuzda da basabilirsiniz, işte, buradaki kiraza da basabilirsiniz ama ekmeğe basamıyoruz, basmıyoruz. Niye basmıyoruz? Çünkü ekmeğe basmamanın tarihi bir gerekçesi var yani onu hepimiz biliriz çünkü biz Birinci Dünya Savaşı’nda ekmek bulamamış... Hatta Üstün Dökmen bir kitabında şöyle bir şey yazıyor: “Erzurum’da, o bölgede Ermenilerin atları pisliyor, onları böyle suyla yıkıyor, onun içindeki arparlar temizleniyor, ondan çorba yapılıyor ve bu çorbadan içilerek ayakta kalınmaya çalışılıyor.” diye “İletişim Çatışmaları ve Empati” kitabında bir değerlendirmesi vardı. Yani, şudur: Ekmek bizde kutsaldır. Niye? Çünkü biz Türkler olarak, tarihimize baktığımızda, çok zor dönemlerden bu safhaya geldik. Dolayısıyla, ekmeğe basmamayı kültürel kodlarımıza nasıl işlediysek arkadaşlar verin şu insanımıza –affedersiniz- kutsal kitaba basar ama ekmeğe basmaz. Teknoloji bağımlılığı ya da benzer davranışsal problemler bir sorun hâlindeyse, o zaman bunu kültürel kodlarımıza nasıl işleyeceğimizi birlikte değerlendirmemiz lazım. Bu konularda ben ilahiyatçıların da devreye girmesinin -tabii, mutlaka dinlemişsinizdir- önemli olduğunu değerlendiriyorum.

Sorularınız varsa cevap vermek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Hocam, biz de teşekkür ederiz. Süreye riayetiniz dolayısıyla da ayrıca teşekkür ediyorum.

Tabii, hocam tespitlerini ve önerilerini de sıraladı.

Şimdi, arkadaşlarımızdan soru sormak isteyen var mı? Yok.

Hocam, yalnız, kapsamlı bir araştırma yapılacak. Siz dediniz ki: “Araştırmalar bir lise üzerinde, bir okul üzerinde veya dar bir kesim üzerinde. Türkiye ölçeğinde bir araştırma yapılması gerekir.” Bunu kim yapacak? Bir.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Biz yapacağız.

BAŞKAN – İkincisi: “Yerli ve millî ölçme araçları” dediniz, ben oraya takıldım. Doğru, haklı bir tespit; Amerika’dan veya Uzak Doğu’dan hep şeyler alıyoruz bu alanda. Orada yine, işte, siz hocalar...

Sayın Başkanım, buyurun.

(Oturum Başkanlığına Başkan Nabi Avcı geçti)

BAŞKAN – Ben bütün üyelerimizden ve sizlerden, yoğun trafik durumu nedeniyle geciktiğim için özür diliyorum. Ama sağ olsun, Başkanımız ve üyelerimiz herhangi bir gecikmeye meydan vermeden problemi çözdü.

Buyurun Hocam, kusura bakmayın.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Estağfurullah Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

BAŞKAN – Ama anladığım kadarıyla bir sorunun üzerine gelmişiz.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Evet, öyle oldu.

BAŞKAN – Size de cevabı düşünmek için epey bir vakit kazandırmış olduk.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Öyle oldu Sayın Bakanım, çok zor bir soru.

Ben kısaca bir şey söylemek istiyorum: Tabii, PDR’ci olmak hasebiyle, Sayın Bakanımız ile bizim derneğin eski genel başkanlarının çok yakın çalıştığını da burada söylemek isterim.

Şimdi, şu ölçekle ilgili şöyle Sayın Başkanım: Şimdi, biz Millî Eğitim Bakanlığıyla da, Ziya Selçuk Bakanımızla da bu konuda dernek olarak çalışıyoruz; hatta geçen hafta da beni davet etti, yaklaşık kırk beş dakika özel bir görüşme yaptık.

Şimdi, genellikle bizdeki şey şudur: Ölçme araçlarımızın neredeyse çoğu yurt dışından uyarlamadır; mesela zekâ testleri, yetenek testleri, ilgi testleri, falan filan. Türkiye’deki ölçme araçlarına baktığımızda -burada akademisyen hocalarımız da vardır- genellikle sadece bir ille sınırlı olduğunu görüyoruz ya da birkaç ille sınırlı olduğunu değerlendiriyoruz; bu da ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğini ciddi anlamda düşürüyor. Şu anda benim... Mesela kendimle ilgili örnek vereyim, hani “Hep biz uyarlıyoruz.” dedik ya: Benim mesela sosyal medya bağımlılığı ölçeğim var; 2018’de İngilizce bir dergide yayınladım, şu anda dünyada uygulanıyor, her gün 10-15 tane ülkeden benden -ölçme aracım İngilizce olduğu için- kullanmak için izin istiyorlar. Bu etik bir şeydir; yani, bir ölçme aracı, geliştiren izin istenerek uygulanır. Ama bu ölçme aracı Türkiye’de uygulanmıyor mesela, İngilizce yayınladığım için olabilir ama bende makalenin Türkçesi de var. Aynı şeyi siz ciddi, uygun bir şey yaptığımızda onlar da geliştirebiliyor. Yani, ben şunu söylemek istiyorum, şahsımla ilgili de söyleyeyim: Türkiye’de “ölçme araçları” dediğimizde genellikle bu nicel araçlardan bahsediyoruz yani daha çok çoktan seçmeli sorulardan oluşan. Ama ben şunu diyorum: Yani, nitel araştırmalar da yapabiliriz. Bir örnek vereceğim Sayın Başkanım: Mesela bir ölçme aracını alıyoruz, uyguluyoruz. Bir arkadaşım var benim, günde on sekiz saat sosyal medyanın içerisinde, günde on sekiz saat ama ölçme aracına verdiği cevapta “günde iki saat” olarak veriyor ya da diyor ki: “Az kullanıyorum, çok az kullanıyorum.” Yani, nitel araştırmalara da ihtiyaç var. Müsaade ederseniz, bu Komisyonun da eğer kapsamı içerisindeyse, bunun içerisinde PDR’cilerin olacağı, psikologların olacağı, sosyal psikologların olacağı, sosyologların, ilahiyatçıların olacağı ve iyi bir ölçmecinin olacağı bir komisyon oluşturarak teknoloji bağımlılığını ölçmeye yönelik ölçme aracı geliştirebiliriz yani bu birikim bizim üniversitelerimizde var. Kendimin de şu anda “internet bağımlılığı” diye 2011’de geliştirdiğim -daha doğrusu Almanca bir ölçeği Türkçeye uyarladım- Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu var, şu anda uygulanıyor; bir de Sosyal Medya Bağımlılığı Öğrenci Formu var, bu İngilizce olduğu için daha çok yurt dışında kullanılıyor ama Türkçe formu isteyen akademisyen arkadaşlara, araştırmacılara da veriyorum. Yani, bu konuyla ilgili donanımımız, birikimimiz var. Sadece şu: 81 ili kapsayan bu tür bir ölçek geliştirme konusunda, tabii, ciddi de bir ekip ve bütçe gerekiyor. Yani, akademisyen arkadaşlarımız, biz bu tür çalışma yaparken üniversitelerin 3-5 bin liralık BAP projesiyle gerçekleştirmeye çalışıyoruz; malumunuz, bu bütçe de yetersiz ama bu konuda ciddi çalışmalar yapabiliriz yani bu birikimimiz var.

BAŞKAN – Cengiz Hocam, Bayram Çetin’le tanıştırıyor musunuz?

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Tanışmıyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Profesör Bayram Çetin bizim dönemimizde Ölçme Değerlendirme Genel Müdürü idi, sonra değişti. Ama Bayram Bey döneminde çok güzel işlere de imza atıldılar Ölçme Değerlendirme Genel Müdürlüğü olarak. Bunlardan bir tanesi de aynen sizin şikâyet ettiğiniz birtakım anket formlarında özellikle kültür bağımlılığı olmasından kaynaklanan sorunlar olduğundan, yani yabancı bir kültüre göre geliştirilmiş soruların Türk çocuklarına ve velilerine ve öğretmenlerine sorulmasında ciddi sıkıntılar doğduğundan şikâyet ederek bunların millileştirilmesi, yerelleştirilmesi için başlatılan bir girişimdi. Bu çerçevede, o dönemde ben Millî Eğitim Bakanlığına Eskişehir Anadolu Üniversitesiyle bu konuda güzel bir çalışma yaptık.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Zekâ testi, evet, biliyorum.

BAŞKAN – Orada geliştirilen ölçme şeylerini biliyorsunuz.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Biliyorum, farkındayım, haberim de var; hatta şu anda onun daha da geliştirilmesiyle ilgili çalışmaları da biliyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Çok güzel. O zaman, Bayram Bey’le biz sizi irtibatlandıralım da.

Onur Bey o dönem Millî Eğitim Bakanlığında Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü idi. Dolayısıyla, Millî Eğitimde bu konuda biz ne yaptık, neler yapmayı planladık, neleri ne kadar yaptık, ne kadarı devam ediyor ve ne kadarı ayrıca devam ettirilebilir? Bunları konuşmak için siz Onur Ak Bey’le irtibatta olun.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Olalım Bakanım.

BAŞKAN – Bizim Komisyonumuz, bu konuda telefon ve irtibat numaralarını karşılıklı versin; bu çalışmaları devam ettirelim.

Dediğiniz doğru, bizim çok kendimize mahsus testlerimizin olması lazım. Dışarıda geliştirilen olmuyor.

AHMET SORGUN (Konya) - “Yerli ve millî kim yapacak?” dedim ben, hocam onun üzerine açıklama yaptı.

BAŞKAN - Tamam.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Biz yaparız, bu konuda şeyimiz var.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Biz teşekkür ediyoruz, sağ olun, saygılar.

BAŞKAN – Cengiz Hocam, biz genellikle sunum yapan, kurumlardan gelen arkadaşlarımıza, eğer programları müsaitse kalmalarını ve kendilerinden sonraki veya önceki sunumları da dinlemelerini öneriyoruz. Zorunlu değil ama yani programınız müsaitse, biz şimdi Düzce Üniversitesi Bağımlılık Uygulama ve Araştırma Merkezinden Dilek Demirezen’i dinleyeceğiz.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN – Müsaitim Sayın Bakanım.

BAŞKAN - Dilek Hanım öğretim görevlisi, Düzce Üniversitesi Bağımlılık Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Evet.

BAŞKAN - Yanınızda Müdür Yardımcınız Oğuzhan Kendirli var.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Evet. Kendisi de siber suçlarla ve zorbalıkla ilgileniyor.

BAŞKAN – Hoş geldiniz.

Ben, tabii, hem Cengiz Hocamıza hem de daha önce sunum yapan Daire Başkan Yardımcısı Kerim Altıay Bey’e ve şimdi sizlere davetimize icabet ettiğiniz için çok teşekkür ediyoruz.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Hoş geldiniz.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Hoş bulduk.

3.- Düzce Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Dilek Demirezen’in, “Düzce modeli” olarak geliştirdikleri yapılanma, bilişim teknolojileri bağımlılığının nedenleri ve çözüm önerileri hakkında sunumu

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Sayın Bakanım, kurul üyeleri ve basın mensubu arkadaşlar; herkese merhabalar.

Düzce’den biraz fındıkla geldik. Sayın valimizin çok çok selamlarını iletiyorum öncelikle.

BAŞKAN – Aleykümselam.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN - Düzce Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Merkezini geçen yıl açtık. Yaklaşık olarak on beş yıldır bağımlılıklarla ilgili çalışıyorum profesyonelce. Psikoterapistim, Sağlık Bilimleri Fakültesinde hocayım aynı zamanda.

Bağımlılıklarla mücadelede 2015 yılından sonra biraz hız almaya başladık, 2015’te yayınlanan Stratejik Plan sonrasında. Aslında biz Bağımlılıkla Mücadele Merkezi olarak çalışırken de bağımlılıkların hepsini ayırmadan çalışıyoruz, olgusal ve maddesel bağımlılıkların hepsini çalışıyoruz kurumumuzda.

Şöyle bir yapılanmamız var: “Düzce modeli” olarak geliştirdiğimiz bir yapılanmamız var. Yaklaşık on beş yıldır çalışıyoruz dedim ama bu yapılanmaya iki, iki buçuk yıldır çalışıyoruz; bunun sebebi de şu: Bağımlılıkla ilgili yapılan bütün çalışmalar kurumlar arasında bir koordinasyon olmadan yapılıyor, biraz önce de sizlerin belirttiği gibi. Bu amaçla, bugüne kadar yaptığımız çalışmalarda baktık ki herkes bağımlılıkla ilgili güzel şeyler yapmak istiyor ama bağımlılıkla ilgili yapılacak olan bütün çalışmalarda koordinasyon yok, her kurum başka şeyler yapıyor.

İl Koordinasyon Kurulu olarak 2015’te toplanmaya başladıktan sonra sayın valimizle beraber il eylem planımızı oluşturup, arkasından “Neye ihtiyacımız var?” diye bir baktık. Dedik ki: “Öncelikle bu bağımlılıkla ilgili problem yaşayanların başvurabileceği bir kaynak yok.” O zaman, YEDAM’ın – Yeşilay Danışmanlık Merkezinin- ilk adım merkezini kurduk bundan bir buçuk yıl önce. Sonrasında, bu işin profesyonelce yapılması gerekiyor, aynı zamanda personel eğitime ihtiyaç var, profesyonellerin eğitime ihtiyaç var, üniversite öğrencileriyle ilgili mutlaka bir uygulama yapılması gerekiyor diye üniversite olarak da üniversitede bir kurum kuralım ve koordinasyonla çalışalım, üç grup bir arada çalışalım dedik ve bu çalışmanın içerisinde, Yerel Eylem Planı uygulaması içerisinde ilde bulunan

bütün kurumlar ayda 1 kez toplantı yapmaya başladık. Bu toplantıların sonrasında alınacak bütün kararlara, ille ilgili alacağımız bütün kararlara, ille ilgili yapılacak bütün uygulamalara o kurullarda karar verildi. Örneğin, artık Düzce’de hiç kimse kendi başına kalkıp da bağımlılıkla ilgili herhangi bir çalışma yapamıyor, bu bir tiyatro bile olmuyor. Öncelikle bizim alt kurulumuza gelmesi gerekiyor, bilimsel kurulumuza. Orada tiyatrosu da yapılacak herhangi bir uygulama da proje de değerlendiriliyor, daha sonra bu çalışmanın yapılıp yapılmayacağına karar veriliyor. Bu çalışmayı oturtuktan sonra dedik ki: Düzce olarak bizim neye ihtiyacımız var? DÜBAM olarak dedik ki: Sivil Toplum Kuruluşları Bağımlılık Farkındalık Çalıştayı yapalım çünkü sivil toplum kuruluşları bağımlılıkla ilgili çok çalışmak istiyorlar, ciddi de bir güçleri var, emekleri de var. Bu çalıştayda bağımlılıkla ilgili gerçekten bilinmesi gereken şeyler neler: Hastalık olduğu, örneğin bağımlılığın çeşitleri gibi ve sonrasında Sivil Toplum Kuruluşları Çalıştayı’nda “Biz onlarla nasıl çalışabiliriz?” diye oturduk, bir çalıştay yaptık ve sonrasında -sizlerin masalarına da koyduğumuz- Sivil Toplum Kuruluşları Çalıştayı kitapçığımızı hazırladık. Aynı zamanda orada bir sergi açtık, bunlar da dosyalarınızın içerisinde var. “Bağımlılık aslında nedir yani bağımlılık hakkında kim ne der?” Örneğin “Psikolog ne der, politikacı ne der ama aslında nedir?” şeklinde bir sergiyle başladık. Sonrasında dedik ki: Kamu politikaları olarak gerçekten yetersiz yani bazı konularda, bağımlılıkla ilgili sorunlarda çok yeniyiz ve ne yapacağımızı çok iyi bilmiyoruz, o hâlde bir kamu politikaları sempozyumu planlayalım. Türkiye’de 7’ncisi ve Düzce olarak da ilkinizi yaptık bu anlamda. Bağımlılık konusunda ilk kez yaptık. Tabii, İçişleri Bakanımızın -davetiyle beraber- kendileri de geldiler. Bu, uluslararası katılımlı bir sempozyumdur. Sempozyumda çok güzel örnekler inceledik, Türkiye çapındaki örnekleri ve dünyadan örnekler inceledik hep beraber ve birkaç tane de kurs açtık burada profesyonellere yönelik. Başarılı örnekleri tartıştıktan sonra dedik ki: Bu iş gerçekten sorumluluk mu yoksa bir zorunluluk mu, bunu tartışalım ve Düzce ilinde -valimiz, kaymakamlarımız- ve her ilçede bulunan, kaymakamlıklara bağlı olan kurum başkanlarını da alarak yeni bir çalıştay hazırladık, Kamu Kurumları Çalıştayı. Burada ilçelerin kendi planlamalarına baktık “Hangi ilçede hangi sorun var?” diye. Tabii, bu çalışmayı yapmadan önce biz Düzce’de bir risk haritası çıkardık. İl koordinasyon kurulumuz bütün kamu kurumlarından konuyla ilgili, bağımlılıklarla ilgili verileri istedi. Veri olmayan yönlerde de üniversite öğrencilerimiz ve biz onları destekledik, kurumlara yardımcı olduk yani “Verileri nasıl çekebiliriz sahadan?” diye. Anket çalışmaları yaptık, muhtarlarımıza yaptık anket çalışmaları, imamlarımıza yaptık, öğretmenlerimize yaptık ve “Hangi alanlarda, Düzce’nin hangi bölgelerinde daha çok problem yaşıyoruz ve hangi bağımlılık alanlarında daha çok sorun yaşıyoruz?” buna baktık.

Konu teknolojiye gelince, sadece teknoloji olarak değerlendirsem eğer bizim Efteni Gölü’ müzün fotoğrafını görüyorsunuz şu anda Düzce’de. Tam bir doğa harikasıdır Efteni Gölü, aynı zamanda kuş cennetidir. Burada mavi yeşil algleri görüyorsunuz böyle çok belirgince suyun üzerinde. Mavi yeşil algler dünyanın dengesi için çok değerlidir çünkü nitrojen dengesini sağlarlar, aynı zamanda denizde yaşayan bütün canlıların beslenmesi için gereklidir, oksijen düzenini sağlarlar. Ama eğer bu algler biraz artarlarsa, alanda gördüğünüz gibi yani kontrolsüzce çoğalırlarsa -bunu bir metafor olarak yazdım- ötrofikasyon ortaya çıkıyor ve sonrasında da ilk başta çok eğlenceli olan bir şey kişiyi boğmaya başlıyor. Ancak çocuklarımıza ya da bu alanda olan insanlara orada ne yapacağını öğretebilirsek gerçekten orada bir şeyler yapabiliyorlar.

BAŞKAN – Ötrofikasyon ne demek?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Ötrofikasyon normalde doğal olarak gerçekleşen bir olay yani doğal hâli de var, bizim besinleri denizlere attığımız zaman ortaya çıkan hâli de var. Normal nitrojen dengesinin bozulması denizin içerisindeki.

BAŞKAN – Yani kelime anlamı ne ötrofikasyonun?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Bozulma, nitrojen dengesinin bozulması anlamına geliyor.

BAŞKAN – Ötrofikasyon...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Ötrofikasyon diye geçiyor.

BAŞKAN – Her türlü denge bozulması için mi kullanılıyor, yoksa...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Yok, sadece denizdeki bu bahsetmiş olduğum dengenin bozulmasıyla ilgili bahsedilen bir terim.

Bağımlılıkta da, sanki teknoloji konusundaki bağımlılıkta da -bizim aklımıza böyle bir metafor geldi- yani bir dengeyi bozmaya başladık gibi görünüyor.

Bilişim teknolojilerinin karşıladığı birtakım ihtiyaçlar var belki geçmişten günümüze kadar. Nedir bunlar? Eğitim ihtiyacımızı karşılıyor, sağlık ihtiyacımızı karşılıyor, iletişim, ulaşım, güvenlik, eğlence, haberleşme, ticaret, sosyal yaşam gibi birçok alanda bilişim teknolojileri bizim işimizi çok kolaylaştırıyor. Bir bakıyoruz, 1947’den sonra, transistörlerin üretiminden hemen sonra her yıl başka bir oyun aktif oldu. Her yıla yeni bir oyun ve çok aktif bir şekilde çocukların, gençlerin sevdiği oyunlar hâline geldi ve orada çok zaman geçirmeye başladık. 1990’lardan bugüne kadar... Belki birçoğunun ismini sizler de hatırlayacaksınız ama şu an gündemde olan birkaç tane oyun var. İşte, LOL gibi, GTA gibi daha yoğun oyunlar var. Ama o zamanlarda da -dikkatinizi çekeceğim- “Atari Batağı” diye bir haber vardı yani yıllar öncesinde. Yani şunu demek istiyorum: Aslında ihtiyaç karşılıyor bilişim teknolojilerinin hepsi, bir ihtiyacı karşılıyorlar ama bir taraftan da her zaman sorun oldular bazı konularda, aşırı kullanıldığında da hep sorun oldular.

Şöyle bir çizim yaptım sizler için, biraz belki bu anlamda önerilerimi sunacağım arkasından. Erikson’un gelişim dönemlerine şöyle bir baktığımız zaman her yaş grubunda teknolojinin, bilişimin sağladığı birtakım yararlar var, her bir yaş grubunda bizim birey olarak kazanmamız gereken bazı özellikler var. Örneğin, ergenlik çağında kimliğini bulması gerekiyor çocuğun, rol karmaşası yaşayabiliyor eğer bunu yaşayamazsa. O dönemde bakıyoruz, en çok oyun oynuyorlar, en çok sosyal medyaya takılıyorlar, en çok müzik dinliyorlar ve en çok film izliyorlar. Yaş yaş baktığımız zaman her yaşta teknolojinin bizim için sağladığı bir fayda var ama aynı zamanda da her yaşta bir sıkıntı ortaya çıkardığını görüyoruz. Bilişim teknolojisine bağlı problemlere baktığımız zaman biz ne görüyoruz? Çocukluk döneminde daha çok oyun bağımlılığına, dikkat eksikliği, hiberaktiviteye yatkınlık oluşturduğunu, okul devamsızlığı ve başarısızlığı olduğunu ve sağlık sorunları yaşadıklarını görüyoruz teknoloji ve bilişime bağlı. Yetişkinlik döneminde ise daha çok bu olgusal bağımlılıkların içerisinde bulunan alışveriş, kumar, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı ve sağlık sorunlarını yine bu anlamda görüyoruz. Buna aslında sanki böyle bir buz dağı gibi bakmak gerekiyor. Yukarıdan gördüklerimiz bizim bu sorunlar ama bu sorunların temelinde yatan başka şeyler var: Göç, sosyal olaylar, ihmal, istismar, sosyal fobi, kaygı bozuklukları, posttravmatik stres bozukluğu, depresyon, kişilik bozuklukları, tedavi edilmemiş çocukluk çağı sorunları gibi başka problemler görüyoruz. Aslında onların teknoloji ve iletişimde daha çok sorun yaşadıklarını, daha çok o alanda kaldıklarını görüyoruz.

Şimdi, bilişim teknolojisine bağlı problemlerde revize edilmesi gereken bazı alanlar var bize göre. Bunlardan bir tanesi çocukluk dönemi. Burada millî eğitim müdürlüğü rehberlik hizmetleri, millî eğitimdeki teknoloji kültürü ve Sağlık Bakanlığı sağlık ve danışmanlık hizmetleri konusunda birtakım revizyonlar önereceğiz. Yetişkinlik döneminde de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının farkındalık seminerleri var, AEP seminerleri, bunları mutlaka biliyorsunuzdur. Sağlık Bakanlığının danışmanlık hizmetlerini geliştirmesi alanında bazı önerilerimiz olacak.

Mevzuatla ilgili önleyici önerilerimiz: Tüm dijital içerikler için kategorizasyon ve standartlaşmanın getirilmesi bir öneri olarak sunulabilir. İçeriklerin denetim ve kontrolü için teknik komisyonların oluşturulması, uygunsuz dijital içerikler için cezai işlemlerin etkin ve uygulanabilir hâle getirilmesi, çocuk ihmal ve istismarını içeren dijital içeriklerin takibatının artırılması ve duyarlılık kazandırılması, devlet kontrolünde mobil kullanım özeti gösteren bir uygulamanın geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması. Örneğin cep telefonlarımızda -biliyorsunuzdur belki- haftalık olarak elimize “Bu hafta teknolojiyi şu kadar kullandınız.” diye bir rapor geliyor, örneğin iPhone’da var. Bununla ilgili karşımızdaki insanın farkındalığını artıracak başka bir program daha dikkat çekici olabilir. Çünkü motivasyonel görüşmenin temelinde de bağımlılıkların hepsinde şu vardır: Kimseye “Senin bağımlılığın var, şunu şuraya koy.” diyemeyiz ya da sigara içiyorsa eğer “Sigara çok zararlı, içme.” dediğimiz zaman daha çok ters teper. Farkındalık oluşturulabilirse eğer, kişi kendisi bu yapmış olduğu davranışın sonrasındaki sorumluluğu kendisi alırsa orada bir şeyler yapma şansımız olabilir. Okula başlarken 1’nci sınıfta, ortaokula başlarken 5’inci sınıfta ve liseye başlarken 9’uncu sınıfta öğrencisi olan velilere yönelik zorunlu anne baba karneleri, zorunlu anne baba eğitimleri ama onun istediği zaman diliminde ve içeriğinde iletişim, dijital okuryazarlık ve riskli durumları önleme anlamında içeriklerin bulunduğu bir eğitim programı öneriyoruz.

Mevzuatla ilgili başka bir önerimiz: Erken tanı ve tedavi süreci anlamındaydı. Şu ana kadar olanlar önleme alanında yapılabilecek belki öneriler ama şu dakikadan itibaren söyleyeceklerimiz de erken tanı ve tedavi sürecine yönelik olan bazı öneriler olabilir. Sağlık Bakanlığı kapsamında olgusal bağımlılıklara yönelik hastanelerde herhangi bir uygulama ya da bu insanların yaşadığı sorunları için başvuruabileceği herhangi bir yer yok. Biz Düzce’de YEDAM’ı Türkiye’nin 5’inci olarak kurmuştuk yani Türkiye çapında da YEDAM’ların sayısı oldukça az. Bu anlamda bu konuda sorun yaşayan aileler olgusal bağımlılıklarıyla ilgili nereye başvuracaklar? Bununla ilgili bir kurumumuz yok ve poliklinik hizmeti vermiyoruz şu anda. Sağlıklı yaşam merkezlerinde riskli kullanıma yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetinin olması gerekir, şu anda böyle bir hizmetimiz de yok. Olgusal bağımlılıklarla ilgili çalışabilecek personelimiz de yok yani bağımlılıkların genel olarak çalışabilecek personeli de... YEDAM tarafından şu anda rehber öğretmenlere verilen eğitim modülleri de var ama bunun dışında somut olarak bu alanda çalışabilecek personelimiz de yeterli değil. Olgusal bağımlılıkların terapisinde kullanılmak üzere yapılandırılmış herhangi bir modül de yok. Yani bu şu anlama geliyor: Biz lisans öğrencisini buna yönelik mezun etmiyoruz, çok az bir ders içeriği alıyorlar. Bundan, okuldan mezun olduktan sonra çalışma hayatlarına başladıkları zaman da bu alanda çalışırken bir modüle ihtiyaçları var, “Nasıl çalışacağız?” modülüne ihtiyaçları var. Böyle bir somutluğumuz da yok.

Sivil toplum kuruluşlarına yönelik düzenlemeler konusunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ya da farklı bir kurum tarafından dijital oyun platform ve derneklerinin etkinleştirilmesine yönelik bilişim etiği kapsamında denetlenmesi gerekiyor, böyle bir denetim sistemimiz yok şu anda. Bilgi güvenliği gibi derneklerin desteklenmesi ve aktifleştirilmesi için de teşviklerin verilmesi gerekiyor.

Tabii, medyaya yönelik düzenlemeler de yapmak gerekiyor. Örneğin Düzce’de biz il olarak medya çalışanlarımızla mutlaka altı ayda bir, bir araya gelip eğitim programları düzenliyoruz yani gazetede haber yaparken “Bağımlılıkla ilgili nelere dikkat etmek gerekiyor?”u konuşuyoruz ve eğitim programlarımız var bununla ilgili. Dijital okuryazarlık eğitimlerine yönelik içeriklerin dizi gibi görsellerde de yer verilmesi önemli diye düşünüyoruz.

Ebeveyn odaklı hizmetlere baktığımızda aile eğitim programlarının uygulanmasının artırılması... Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının -eski adıyla- uyguladığı bir aile eğitim programı vardı. O programların yeniden uygulanması ve standart hâle getirilmesi ve ölçülebilir olmasını öneriyoruz. Ebeveynlerin danışmanlık alabileceği kliniklerin yerel hastanelerde ya da sağlıklı hayat merkezlerinde mutlaka bulunması gerektiğini ifade edebiliriz burada.

Çocuklara yönelik hizmet alanlarında da kentsel ve kırsal alanlarda çocuk güvenliğine yönelik araştırmalar yapılması ve güvenli çocuk alanlarının artırılması... Çünkü çocukları da olan bir anne olarak şunu çok önemsiyorum ben de: Benim çocuklarım da dışarıda oyun oynadıkları zaman artık eskisi kadar güvenemiyoruz, sokağa çok güvenemiyoruz. Evlerimizde kaldıkları zaman çocuklar daha çok teknoloji başında oluyorlar, bundan da rahatsız oluyoruz. O zaman güvenli bir şekilde bu çocukların aktivitelerini yapabilecekleri yerlere ihtiyaçları var ve gerçekten “Biz Türkiye olarak hangi konularda yeteri kadar güvenli değiliz?” buna da bakmamız gerekiyor.

Eğitim kurumlarına yönelik olarak düzenlemelerde okul odaklı güvenli çocuk alanlarının oluşturulması; öğrenci dostu okul projeleri gibi, hatta bunlar yarışmalara da tabi tutulabilir çünkü motivasyon gerekiyor burada, o motivasyonu da sağlamamız lazım.

Bilgisayar mühendisliği, bilgisayar öğretmenliği bölümlerinde bilişim etiği ve dersinin lisans ve lisansüstü eğitimlerde zorunlu hâle getirilerek yaygınlaştırılmasını öneriyoruz. Özellikle oyun geliştiren bölümler var, Türkiye’de birkaç üniversitede var. Oyun geliştiriyor buradaki arkadaşlar ama o oyunu geliştirirken onların müfredatlarında bunun etiğiyle ilgili, oyunu hazırlamanın etiğiyle ilgili ya da “Ben bu oyunu hazırladığımda bu çocuk bundan ne kadar zarar görür, görür mü, çocuğun gelişim dönemlerine uygun mu?” Bununla ilgili dersler verilmiyor. Buna da bir el atmak gerekiyor üniversiteler konusunda da yani alanda kalmamalı dersler sadece, psikoloji ya da psikiyatri ya da çocuk gelişimcilerin de bilişimle ilgili bilgilerinin artması gerekiyor. Biraz daha entegre bir eğitime ihtiyacımız var gibi görünüyor. Disiplinler arası çalışma gerekiyor bu noktada.

Risk altında bulunan çocukları tespit etmek amacıyla düzenli aralıklarla tarama programlarının millî eğitimde de geliştirilmesi gerekiyor, bu önemli. Düzce’deki uygulamalardan bir tanesi “Oyun Sokakta” programı. Biz internet ve teknoloji bağımlılığında -özellikle okul okul- YEDAM’ın bahçesinde küçük etaplar hazırlayarak bu çocuklara teknolojinin nasıl düzenli kullanılabilmesine, nasıl güvenli kullanılabilmesine dair her bir durak noktasında Survivor tarzı oyunlar planlayarak, sokakta çocuklara öğretmek ön testli son testli bir çalışma yaptık. Hep ölçülebilir çalışmalar yapıyoruz, mutlaka yaptığımız uygulamaları ölçüyoruz hocamın da iletmesi gibi biraz önce.

Zekâ oyunları sınıfları, Düzce’de 200 tane ilköğretim okulu var, bu 200 ilköğretim okulunun 81’inde var şu anda. Sayın valimiz bu konuda oldukça duyarlı. Zekâ oyunları oldukça okullarda oyun bağımlılıklarının düşeceğini öngörüydük. Bunun için bir çalışma yaptık, bir araştırma planladık. Bu araştırmanın verilerine şöyle bir bakacak olursak Düzce ilinde yapılan “Oyun Bağımlılığında Zekâ Sınıflarının Etkisi” isimli çalışmanın verilerinde -sadece böyle belirgin birkaç veri aldım sizler için- 1.730 öğrenciye ulaştık, 818 öğrencinin zekâ sınıfı yoktu, 912 öğrencinin zekâ sınıfı vardı; bu ikisi arasında bir karşılaştırma yaptık. Zekâ sınıfı olan okullarda eğitim gören öğrencilerin zekâ sınıfı olmayan okullardaki öğrencilere göre on-line oyun bağımlılığı puanları daha düşük çıktı ve iki grup

arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı. Öğrencilerin yüzde 91'inin evinde bilgisayar vardı, öğrencilerin yüzde 14,8'si günde iki saatin üzerinde on-line oyun oynuyordu, öğrencilerin yüzde 14,6'sı oyun satın alıyordu, öğrencilerin yüzde 56,8'i on-line oyun oynuyordu, öğrencilerin yüzde 46,9'u aksiyon oyunlarını tercih ediyordu ve on-line oyun bağımlılığı puanları erkek çocuklarda kız çocuklara göre daha yüksek ve iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı.

Yine, Düzce'de İçişleri Bakanlığından destek alan bir proje uyguladık geçen yıl. Sağlıklı yaşam kulübü uygulamaları yaptık. Rehber öğretmenlerimize önce bir eğitim verdik. On iki haftalık bir eğitim programının arkasından çocukların kendilerini tanımaları, duygularını tanımaları, endişe duygularını, kaygı duygularını ve öfke duygularını tanımaları, sonra da bağımlılık yapan olgu ve maddelere “hayır” diyebilme becerisi geliştirme ve en sonunda bağımlılık yapan olgu ve maddelerden korunmak için materyal geliştirme şeklinde on iki haftalık geniş katılımlı, büyük bir proje uyguladık. Bu projeden birkaç tane fotoğraf koydum buraya. Bu uygulamanın sonrasında risk altındaki öğrencilerin puanlarının -riskli bölgelerde yaptığımız bir çalışmaydı bu- karşılaştırılmasında yapılan uygulamanın etkili olduğunu gördük ve yayımlandı.

Sonra, üniversite öğrencileriyle ilgili de teknolojik bağımlılıklar ve madde bağımlılıklarıyla ilgili Akran Eğitimi Programı uyguluyoruz Düzce Üniversitesi olarak. Akran eğitiminde de istekli olan öğrencilerimize bağımlılıkla ilgili bilgilendirme yapıyoruz, bir haftalık bir bilgilendirme, eğitim programı. Arkasından onlar kendi arkadaşlarına kendi istedikleri ortamlarda eğitim planlıyorlar ve hazırlıyorlar.

Şimdi, aslında belki de bu birlikteliğe önereceğimiz, benim de en çok önemseydiğim şey şu olabilir: Konunun taraflarının bir arada olduğu bir çalıştay. Biz bunun çok yararını gördük Düzce içinde. Şöyle bir çalıştay: Kamunun personeli ve bu alanda çalışan isimler değil sadece, politikacılar, dijital içerik üreticileri ve yayıncıları, STK'ler, kullanıcılar ve fenomenler –kimse bunlar- medya ve öncü isimler ve kullanıcılar. Yani konunun bütün tarafları bir arada olduğu takdirde bu oyunları yapan kişi de oynayan kişi de teknolojiyi üreten de bunu satın alan da inceleyen de bir araya geldiği zaman güzel bir içerikle beraber daha etkili sonuçlar ortaya çıkabilir diye düşünüyoruz.

Ben teşekkür ediyorum sunumu dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Faaliyet listesini de koymuştum en sona. Bunları tek tek anlatmayayım.

BAŞKAN – Evet, o vardı.

Buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, kıymetli hocalarım; evet, sizin de baştan beri ifade ettiğiniz gibi belki birçok sonuç bekliyoruz bu Komisyondan ama koordinasyon görevi belki, Hoca Hanım da onun altını çizdi, en sondaki slaytta da o gözüktüyordu. Kapsamlı bir çalışma olmuş, teşekkür ediyoruz.

Zekâ sınıfı ne demek?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Zekâ sınıfları, içerisinde çocukların zaman geçirebilecekleri birtakım oyunlar; zekâ oyunları da var, mangala da var, satranç var. Birçok çocuk oyununu Millî Eğitimin kendi okulları bünyesinde...

BAŞKAN – Resim odası gibi, müzik odası gibi.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Resim odası gibi, müzik odası gibi...

BAŞKAN – Zekâ oyunlarının ağırlıkta olduğu, oyun malzemelerinin olduğu oda.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Şu anda millî eğitimde yaygın mı?

BAŞKAN – Yaygın. Daha çok sponsor destekli olarak yapılıyor.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Evet, Düzce’de de öyle.

BAŞKAN – Aşağı yukarı ne kadara mal oluyor mesela, siz biliyor musunuz onu?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – İyi bilmiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – 50 bin liraya, 60 bin liraya...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – 4-5 bin olabilir mi belki, hani, çok çok büyük civarda değil. Tabii, içine koyduğunuz şeylerle de ilgili de...

BAŞKAN – Yok, işte bilgisayar, falan da filan da koyarsanız...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Bilgisayar koyarsanız, evet yükseliyor.

BAŞKAN – Yani çok pahalı bir şey değil.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Ama Düzce’dekiler genellikle oyunlardan oluşuyor yani bilgisayar teknolojilerinden değil de içeriği oyun daha çok.

BAŞKAN – Evet. Piyasada zaten var olan oyunları oraya alıp koyuyorlar.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Faydalı olduğundan bahsetti de.

BAŞKAN – Henüz çok yeni bir uygulama yani ben ne kadar faydalı olduğu konusunda bilimsel bir araştırma olduğunu zannetmiyorum.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Bir tane biz yaptık sadece.

BAŞKAN – Ne çıktı?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Biraz önce sunmuştum, tekrar açayım ben.

BAŞKAN – Sınıfı olan okullarda bağımlılık düşük oluyor.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Sınıfı olan okul ile olmayan okul arasında oyun bağımlılığı düzeyi düşük.

BAŞKAN – Tabii, muhtemelen, sizin sorduğunuz ankette kaç saat, nerede, ne geçirdiği gibi kriterler var.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Oyun bağımlılığı ölçütleri var, durduramama, saatler var.

BAŞKAN – Saatler, hangi uğraşlarla uğraşıyor.... Dolayısıyla bir sınıf varsa orada daha çok vakit geçiriyorlar.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Çocuklar daha fazla zaman geçiriyorlar orada, evet.

BAŞKAN – Doğal olarak da böyle çıkması çok şaşırtıcı değil.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Evet, değil.

BAŞKAN – Erol Bey’in merak ettiği, benim tahminim şu: Bu sınıfta yapılan etkinlikler acaba çocukların bilgisayar oyunları bağımlılığına içerik olarak bir engel teşkil edebiliyor mu veya en azından sağaltıcı bir etkisi var mı? Ama şu anda bizim ölçebildiğimiz, sizin de muhtemelen ölçtüğünüz...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Şu anda yok.

BAŞKAN – ...sadece çocukların bilgisayar başında geçirecekleri vaktin bir kısmını -bu sınıflar varsa- orada geçirdiklerinden kaynaklanan bir olumlu durum, değil mi? Öyle anladım ben.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Aktivitede geçiriyorlar, evet, evet.

BAŞKAN – Yani oradaki oyunları oynayan çocuklar artık bilgisayar oyunlarından zevk alamaz hâle gelmiyor, oradaki oyunları oynayan çocukların oyun seçimi konusunda daha bir bilinçlenmiş filan olduğuna dair hiçbir şeyimiz yok. Sadece yani zekâ sınıfı değil de orada mesela şu bizim çocukken oynadığımız şey vardı ya...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Langırt.

BAŞKAN – Langırt salonu olsaydı muhtemelen aynı sonuç orada da çıkacaktı.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Yine aynısı çıkacaktı, tabii, tabii.

BAŞKAN – Yani langırt oynamaya daha çok fırsat bulan çocuklar bilgisayardan da uzaklaşmış olacaklar.

AHMET SORGUN (Konya) – Veya pinpon.

BAŞKAN – Veya...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Masa tenisi yani sosyal aktivite.

BAŞKAN – Evet, sosyal aktiviteler, tiyatro... İşte o yüzden biz Millî Eğitim Bakanlığında özellikle bu kol faaliyetlerinin tekrar ihya edilmesine çok büyük önem veriyoruz. Yani eskiden vardı hatırlarsınız; kütüphanecilik kolu, Yeşilay kolu, Kızılay kolu filan gibi...

EROL KAVUNCU (Çorum) – “Eğitsel kol” diyorduk.

BAŞKAN – Eğitsel kol faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, birtakım “fan” kulüplerine hatta imkân verilmesi okullarda... Yani “‘fan’ kulübü” deyince sadece, diyelim müzik sanatçılarına yönelik olmayabilir. İşte “Kemal Tahir’i seven öğrenciler” –lise için söylüyorum- veya “Kemalettin Tuğcu sevenler kulübü” gibi böyle kulüp faaliyetlerinin çocukların bu tür teknoloji bağımlılığı yapan

etkinliklerden uzaklaşmasına daha çok zemin hazırlayabileceği gibi bir varsayımdan hareket ederek bu kol faaliyetlerini çeşitlendirmeyi amaçlamıştık Milli Eğitim Bakanlığında. Bunu siz de Düzce’de deneyin bence.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Düzce’de şu an en son yaptığımız çalıştayda bütün kamu kuruluşlarıyla bir araya geldik tekrar “Kamuda ne yapabiliriz teknoloji bağımlılığını azaltmak için?” diye. Önerilerden bir tanesi de buydu. Zaten sanıyorum şu anda Milli Eğitim Bakanlığında olan çalışmaların sonucunda teneffüs saatlerinin artırılacağına dair duyum almıştık.

BAŞKAN – Evet, inşallah.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Orada bu tartışıldı ve okullarda, okul bahçelerinde ve okul içinde belli köşeler planlayalım diye karar verildi bizim kurulun içerisinde de. Yeşilay köşeleri zaten Düzce’de her okulda var, bunu yapmıştık. Yeşilayla ortak çalışıyoruz, birlikte çalışıyoruz. onların afiş ve broşürlerini kullanıyoruz genellikle. Bir bilimsel kurulumuz var. Bir şey yapacağımız zaman, yeniden bir afiş yayınlayacağımız zaman o afiş bilimsel kurulda tekrar değerlendiriliyor ve ona göre yayın yapılıyor. Birkaç tane okulumuzda örnek çalışma yapılmıştı Düzce’de. Onlar da okul bahçelerinde sokak oyunları tarzında bir çalışma yapmışlardı. Yani okulun bahçesinde sadece futbol, basketbol sahası değil, tırmanma şeritleri, çocukları aktif olarak hareketli tutabilecek birtakım oyunlar yerleştirmek gibi. Bunu da sevdiler diğer arkadaşlar toplantı esnasında. “Yaygınlaştıralım.” diye bir karar alındı. Genellikle çalışmaları hep, her kuruldan arkadaşlarla birlikte yürüttüğümüz için belki Düzce’nin en güçlü tarafı bu. Üniversite, sahayla bir arada çalışıyor her zaman. Buraya gelirken de bu sunumu hazırlarken de biz bir aradaydık yine.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Hocam, müsaade olur mu, bir şey daha...

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Bu YEDAM, Hocam, sanıyorum Yeşilayla ilgili, yaygınlaşıyor herhâlde.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Yeşilay Danışmanlık Merkezi.

BAŞKAN – Evet, evet.

EROL KAVUNCU (Çorum) – O konuda kısa bir bilgi verebilir misiniz? Gerçi o konuda bilgi sahibi misiniz, bilmiyorum.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Yeşilayın Düzce’deki yönetim kurulundayım sadece.

BAŞKAN – Yeşilay Düzce’de 5’inci YEDAM’ı açmış.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – 5’inci YEDAM’ı açtı, evet.

BAŞKAN – Ne zaman açtı?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Geçen yıl, bir buçuk yıl oldu yani geçen kış.

BAŞKAN – Tamam, biz mesela iki ay önce Eskişehir’de açtık. Kaçınıcı olduğunu hatırlamıyorum Türkiye’de ama...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Sanırım Eskişehir 6’ncı. Daha çok yeni çünkü.

BAŞKAN – Demek ki daha epey...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Çorum’da da var sanki.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Şu anda 20’ye çıkarılacak diye biliyorum ben bu yıl için.

BAŞKAN – Evet, çok güzel o yani...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Yeşilay eğitim ve danışmanlık merkezleri aslında madde bağımlılığına yönelik olarak açılan ilk adım yani danışanın, hastanın, ailesinin yaşamış olduğu sorunda, hasta gelmesede ailenin kendisi gelmesi için de planlanan bir yer. Yeşilay Danışmanlık Merkezinin kendine ait bir sistematığı var, internet üzerinden bütün verilere İstanbul’daki merkezden ulaşılabilir. Kişi kendisi gelebiliyor “Bağımlılığım var.” diye ya da kişinin ailesi gelip danışabiliyor. Orada yapılandırılmış bir program var; danışan için uygulanan psikoterapi hizmeti, aile için uygulanan da grup terapisi hizmeti var. Bunun dışında aylık seminerler vermekle sorumlu YEDAM. Sigara bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı, kumar bağımlılığı üzerine de aylık olarak seminerler veriyorlar. Bireysel danışmanlıkta şu anda teknoloji bağımlılığı ya da sigara bağımlılığı almıyorlar. Çünkü genellikle çalışan personelin gücü madde bağımlılıklarına yönelik olarak ancak kullanılabiliyor. Şu durumda benim zaten burada, sunumda da bahsettiğim şey buydu. Şu an teknoloji bağımlılığı ya da olgusal bağımlılıkların hiç biri için devletin hizmet alınabilecek böyle bir kurumu yok ve işletilebilecek sistemimiz de yok, yapılandırılmış bir terapi programımız da yok, bununla ilgili eğitim almış personelimiz de yok. Tabii, bu erken tanı ve tedavi anlamında.

BAŞKAN – Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ TEMSİLCİSİ HEMŞİRE SELEN ŞİMŞEK – Öncelikle teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu kapsamda, Davranışsal Bağımlılıklarla Mücadele Programı, sağlıklı hayat merkezlerinde sunulacak danışmanlık ve psikososyal destek hizmeti bağlamında çalışmalarımız devam ediyor. Yalnız, 81 il dâhilinde, şu an 55 ilde 193 sağlıklı hayat merkezi çalışıyor, Düzce’de de mevcut. Bahsettiğiniz programlar, farkındalık çalışmaları kapsamında sizlerin iş birliğiyle gerçekleştiriliyor. O fotoğraflar bende de var. İl Sağlık Müdürlüğü kapsamında bizle iş birliği içerisinde gerçekleştirilmiş.

Bu kapsamda, aslında 81 ile yaygınlaştırılması... Eğitim programı dâhilinde bu psikososyal destek ve danışmanlık hizmetleri sürdürülüyor. Eğitim programı beş günlük hem internet hem oyun hem kumar bağımlılığı kapsamında; hem uygulamalı hem teorik içerikli olarak psikodrama eğitimlerini içeren bir eğitim programı. Bunların yürütücülüğünü kurumum adına ben düzenliyorum. Bunlar hakkında bilgi vermek istedim.

Aynı zamanda sağlıklı hayat merkezleri 2017 yılında açılmaya başlandığı için şu an 193 sayısının 81 ile yaygınlaştırılması hedefleniyor. Psikolog, sosyal çalışmacı ve çocuk gelişimcilerin eğitimleri, hem kendi meslektaşları hem çocuk psikiyatrları ve yetişkin psikiyatrları, uzman hekimlerimiz tarafından, hem sahada bu kapsamda konuya ilişkin çalışan hem de bu kapsamda bilimsel alanda uzmanlaşan eğitimcilerimiz tarafından gerçekleştiriyor.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Eğitim hizmetimiz var, onu söyledim ama bireysel danışmanlık ve tedavi yapabilecek... Mesela aile geliyor, danışıyor, diyor ki: “Benim çocuğumu yirmi saat boyunca internetten, oyundan kaldıramıyorum. Kaldırdığım zaman yıkıyor ortalığı, bağırıyor.” Bununla ilgili bizim bireysel danışmanlık hizmetimiz yok şu anda.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ TEMSİLCİSİ HEMŞİRE SELEN ŞİMŞEK – Sağlıklı hayat merkezinde, evet, bireysel danışmanlık olarak ailelere ve çocuklara yönelik bu hizmetleri gerçekleştirmelerini istiyoruz.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Sisteme ihtiyacımız var yani.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ TEMSİLCİSİ HEMŞİRE SELEN ŞİMŞEK – Aynı zamanda da farkındalık çalışmaları, psikoeğitim vermelerini istiyoruz yine. Hani bireysel danışmanlık hizmeti...

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Sanki daha böyle yapılandırılmış bir şeye ihtiyacımız var, onu demek istedim aslında.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ TEMSİLCİSİ HEMŞİRE SELEN ŞİMŞEK – Var, onu demek istedim ben de.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Buyurun.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Teşekkür ediyorum.

Profesör Doktor Cengiz Bey de öğretim üyesi Dilek Hanım ve Oğuzhan Bey de esasında davranışsal bağımlılık noktasında, internet bağımlılığı ya da teknoloji bağımlılığı anlamında birçok sorunu ve çözüm önerilerini getirdiler. Bu sorun ve çözüm önerileri, kendilerinin dediği gibi, akademik camiada sık sık tekrarlanan öneriler ve çözüm önerileri. Ama burada ben güzel bir şey yakaladım. Sayın Dilek Hanım zorunlu anne baba eğitimlerinden bahsetti ve yetişkin eğitiminde AEP yani benim içinde bulunduğum Aile Bakanlığının Aile Eğitim Programı’ndan bahsetti. Evet, biz de yurt genelinde AEP eğitimleri veriyoruz ama sıkıntı şu: Bu AEP eğitimlerinin verilmesi, Türkiye genelini yansıtan ve... Cengiz Hoca’nın da dediği gibi, sonucunda bir farkındalık, davranışsal değişiklik anlamında bir metodumuz ya da bir şeyimiz yok, gerçekten öyle; onu da biliyoruz, farkındayız. Ama bunun genel anlamda iki boyutu olduğu yakalandı. O açıdan kendilerini kutluyorum. Çünkü biri de dediler: “Çocukluk dönemine dönük bir eğitimin yani okul bazında verilmesi, yetişkin eğitiminde de AEP kapsamında verilmesi...” Evet, ben de tecrübelerime dayanarak bu iki sacayağının önemli... Üçüncüsü de var ama ikisi önemli çünkü anladığım kadarıyla bütün çözüm önerilerinde aile odaklı bir çözüm önerisi sunuluyor. Ama burada, çocuğu okulda yakalamak, anne ve babayı da nerede yakalamak, sorun bu. İşte burada zorunlu anne baba eğitimlerini nasıl yakalayacağımız ve çocuğu da okulda teknoloji bağımlılığı değil, onun da temelini yansıtan birçok sorunun odak noktası olan aile içerisindeki bu eğitimleri verme noktasında nasıl yapabiliriz? Yani bir çözüm önerisi bekliyorum kendilerinden, şunu bekliyorum: Zorunlu anne baba eğitimlerini okulda veya nerede yakalayacaksınız? Anne babayı okula

getirip, örneğin AEP eğitimlerimizi okulda mı verebileceğiz? İkinci nokta, çocuğu içerik ve materyal geliştirme noktasında böyle AEP gibi bir içerik ya da materyal geliştirip okulda zorunlu bir ders ya da içerik hâline mi getireceğiz? Nasıl yapacağız Dilek Hanım, onu merak ediyorum.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Şimdi, okullarda teknolojinin güvenli kullanımına dair ders içeriği var zaten, okulların içerisinde...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Sadece o noktada değil, metin okur yazarlığı ve içerik noktasında RTÜK de bunun başarısız olduğunu, bunun üniversite hazırlık dersleri olduğunu zaten kendisi beyan etti. Ben onun dışında, daha geniş bir ölçekte bir ders ve içerik materyalinden bahsediyorum. Bu nasıl yorumlanabilir?

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Benim önerim şuydu: 1’inci sınıf, 5’inci sınıf ve 9’uncu sınıf yani her okula başlandığı dönemde nasıl ki e-okul sistemimiz var bizim çocuklarla ilgili, e-okul sisteminde karne giriyoruz; anne babanın da bir karnesi olmalı orada diye düşünüyorum. Yani anne baba kendisinin uygun olduğu zaman diliminde... 1’inci sınıfta çocuğum mu var benim? Benim 1’inci sınıfta çocuğum olduğu için sadece, anne baba olarak yapmam gerekenleri yapıp karnemi almalıyım. O noktada da devlet beni şu şekilde desteklemeli: Ben bir hafta boyunca bu eğitimlere katılacağım, bunun iznini vermeli bana.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Bunu dediğiniz zaman farklı. Ben okul aile birliklerinde de yer aldığım için söyledim. Yani biliyorsunuz, ortaöğrenimden sonra çocukların karneleriyle yeniden gelmedikleri pozisyonlar olduğunu hepimiz biliyoruz.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIKLA MÜCADELE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DİLEK DEMİREZEN – Evet, biliyoruz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Şu açıdan soruyorum yani uygulanabilir, Millî Eğitimi de odak noktası olarak özellikle, Sinan Bey’e de rica ederek... Yani komisyon nasıl bir çözüm önerisi getirebilir bu noktada? Yani onun deneyimlerinden de yararlanarak... Bu anlamda bir zorunluluk söz konusu olabilir mi? Hem çocuğa dönük bir içerik ya da yetişkine dönük zorunlu bir anne baba eğitimleri noktasında birleştirilebilir mi? Böyle bir proje oluşturulabilir mi Komisyonca?

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Şimdi şöyle bir şey var: Konu teknoloji bağımlılığıysa çözüm önerileri de teknoloji içerisinde belki düşünülebilir diye değerlendiriyorum. Sonuçta burada hepimiz evliyiz, ben de evliyim, çocuğum var, eşim rehber öğretmenim, meslektaşım. Yani sonuç itibarıyla bizim evde salonda şu anda 4 tane laptop var Sayın Bakanım ama kimse kullanmıyor yani öyle duruyor. Niye? Çünkü çocuk okuluna götürüyor ödev için, çıktı için falan. Yani yanlış anlaşılmasın, reklam olsun diye söylemiyorum ama ilkokuldan liseye kadar okul aile birliği başkanlığı yaptım, ilkokulda, ortaokulda; 2 çocuğum fen lisesinde okudu, orada da. Dolayısıyla on iki yıl okul aile birliği başkanlığı yaptım. Hatta çocuklarım diyordu: “Üniversiteyi kazanınca üniversitede de öyle bir görev alacak mısın?” falan diye.

Şimdi, sonuçta biz çözümleri hep uzak yerlerde arıyoruz. Aslında çözümler buradaki her bir arkadaşın kendi içinde var. Yani Amerika’da, İngiltere’de, Fransa’da aramanın şeyi yok. Yani bizim çocuklarımızın elinde de cep telefonları var, hepsinde de internet var. Peki biz nasıl interneti düzenli kullanma, güvenli kullanma alışkanlığı elde ettik?

Şimdi -turnak içinde söylüyorum- 2 çocuğum da derece yaptı yani iyi düzey üniversitelerde tıp okuyorlar falan... Yani hep şu var bizde... Kur'an-ı Kerim'de bir ayet var, hani hep dedik ya kültürel kodlarımız; Karl Marx'dan falan konuşunca iyi de ben de bir ayet söyleyeyim: "İyiliği emrederken kendinizi unutuyor musunuz?" Bakara 44, Google'da da bulabilirsiniz. Şimdi netice itibarıyla şudur: Biz teknoloji bağımlılığından, teknolojik şeylerden, internet bağımlılığından, Twitter bağımlılığından bahsediyoruz ama hiçbirimizin elinden bu da düşmüyor. Netice itibarıyla şu... Ben kendi yöntemimi anlatabilirim yani 2 üniversiteli kız çocuğum interneti niye kullanmıyor? Evde 4 tane laptop var, internete ailece hiç kimse niye girmiyor? Ben giriyorum, niye? Bir dernek başkanımı, 81 ilde örgütüm var, saatlerce... Yani ben bunu anlattığımda, zaten insanlar kendi yaşam öykülerini anlattığında bence çok iyi bir sonuç çıkacak.

Kültürel kod derken bunu kastediyoruz. Şu anda sosyal medya bağımlılığı ölçeğini bile ben geliştirdiğimde ya da internet bağımlılığını, Batı literatürü tarıyorsunuz, yerli literatürü tarıyorsunuz, makaleleri tarıyorsunuz, çalıştayları tarıyorsunuz, birtakım maddeler oluşturuyorsunuz, bu var mı yok mu yine onu sınıyorsunuz. Aslında bu da bir yanlış yola giriyor.

Neticede ben şunu değerlendirmek istiyorum: Şimdi, mesela teknoloji dediğimizde aklımıza ne geliyor? Ekran, televizyon, internet; bunu kullanmak lazım. Sabah programlarımızda... Ev kadınlarımızın çoğu evinde oturuyor. Ne izliyor? Dedikodu programları ve yemek programları ve ben hiçbir kadının da o izlediği yemeği yaptığını daha görmedim yani biz de başta olmak üzere. Akşamları da siyaset. Mesela ben bir partiden aday adayı da oldum yani siyasetin içinde de bulundum kısa bir süre ama akşam oturuyorum, hatta bunu sosyal medyada yazıyorum ya bu siyaseti siyasetçiler yapsın. Niye? Yurt dışında da okudum, beş sene Almanya'da psikoloji eğitimi almışım yani seçimler gördüm, kimsenin siyaset konuştuğunu falan da görmedim. Bütün kanallarda, televizyonlarda siyaset; sabahtan akşama kadar kadın programları. Dolayısıyla, özellikle TRT'nin, devlet kanallarının eğitim programları yapması gerekliliğinin ortaya çıktığını değerlendiriyorum.

Biraz önce emniyetteki temsilci arkadaşımız dedi ki: "Yaz dönemi okulların açılmasını bekliyoruz." Niye? İnsanlar yazın teknoloji kullanmıyor mu? Daha çok kullanıyor. Televizyon izlemiyor mu? Daha çok izliyor. Hepimizin kucagında birer laptop oturmuyor muyuz? Daha çok oturuyoruz. O zaman subliminal mesajlar verebiliriz. Mesela ben kendi adıma söyleyebilirim, TRT imkân versin ben eğitim programı sunarım yani. Profesörüm falan demem, gencim, unvanım açısından sıkıntı yok yani sunuculuk bile yapabilirim. İstiyorsanız otururum, her akşam... Yani eğitim konularında alanın en iyilerini davet edebiliriz, konuşturabiliriz; sabahları yapabiliriz bunu, akşamları yapabiliriz. Artık teknolojiye kültürel dönüşüm bu şekilde. Sayın Bakanım fazla uzatmak istemiyorum, mesela ramazan ayında sadece kanallarda dinî içerikli programlar var. Otuz gün kanalları açıyoruz, hocalarımız çıkıyor bir şeyler anlatıyor doğru yanlış onu bilmem ama neticede eğitimle ilgili bir şey yok.

Hocam şu anda tercih danışmanlığıyla ilgili ben MEB'de komisyondayım, uzun uzun konuştum. Bakanlığımızın şöyle bir şeyi var -Sayın Bakanım özür diliyorum, sizin şahsınızda bunu söylemek istemem ama- aynı bürokratlar, yirmi yıldır bu ülkeyi bu hâle getirenler, olumsuz anlamda yapanlar; çözümü de onlar üretmeye çalışıyor. Yapamazsın kardeşim. Çünkü niye? A'nın altında imzası var, B'de imzası var, C'de imzası var, D'de imzası var. 4 bakan değişmiş, bürokrat aynı yerde oturmuş, bütün sorunları yumak hâline getirmiş, "Çözüm bende." diyor. Çözüm sizde olamaz efendim, çözümü yeni birilerinden, yeni yerlerden aramak lazım.

Özetle şu: Konu teknoloji bağımlılığıysa teknolojik aletleri kullanmak lazım. Özür diliyorum son bir şey söyleyeceğim Sayın Bakanım, bakınız MEB'de, psikososyal ve travmayla ilgili bir proje yapılıyor, iki yıl sürmüş, ciddi bir proje. Son birkaç ayda "Türk PDR Derneğinin koordinatörlüğünde

yürütülsün.” dediler. Bu konuyla ilgili Türkiye’yi taradık Sayın Bakanım, 5 uzman bulabildik. Ama Türkiye’nin bütün üniversitelerinde araştırma uygulama merkezleri var, profesörler var, akademisyenler var, araştırma görevlisi var, saha çalışanı var, MEB’in 81 ilde formatörü var; bu eğitim verebilecek 5 hoca buldum hocam. 1 psikiyatrist, 2 PDR’ci, 2 de psikolog; profesör bunlar ve şu anda bu devam ediyor. Herkes memnun oldu yani saha çalışanı da “Allah razı olsun hocam, biz iki yıldır burada böyle sakız çiğner gibi iş yapıyorduk.” dedi.

Neticede şu: Herkes her şey konuşabilir ama ailelerle, öğretmenlerle, ilgili kurumlarla, kuruluşlarla teknoloji aracılığıyla biz uzmanları Sayın Bakanım buluşturabiliriz. Yani şu kanalı hepimiz izliyoruz. Eğitim saatleri olabilir, TRT eğitim saatleri koyabilir bir saat iki saat, bu konular orada değerlendirilebilir, uzmanlar davet edilebilir, bu programları yapmaya ben talibim mesela. Niye okulların açılmasını bekleyelim? Ne yapıyor aileler şu anda? Hiç. Yani çoğu aile yine bildiği şeyleri yapıyor diye değerlendiriyorum, bu benim görüşüm tabii.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Burada şu noktayı özellikle kesinleştirmek istiyorum, bir tanesi teknoloji tu kaka değil.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Tabii, tabii, iyi bir şey, doğru.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN AHMET RASİM KALAYCI – Yani teknoloji hep olumsuzluklarını belirlediğimiz, tu kaka olan bir şey değil. Olumlu işlevleri kullanıldığında onu yaratacak bilinçli bireyi, aileyi ve toplumu yaratma meselesi; birincisi onun adını koyalım. İkincisi, sadece teknoloji içinde kalarak, sadece o alanın içinde kalarak teknoloji bağımlılığının çözülmeyeceğini söylüyorum. Bunu da daha geniş ölçekte bakarak, özellikle ilköğretim çağına olmak üzere bu kültürü yaratacak materyal ve içeriği oluşturup “zorunlu” ibaresini kullandığı için bana anlamlı geldi, “Nasıl verebiliriz?” noktasında soruyorum soruyu.

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERNEĞİ GENEL BAŞKANI PROF. DR. CENGİZ ŞAHİN - Zorunlu değil, subliminal olabilir Hocam. Subliminal mesajlar zorunlu mesajlardan daha etki bırakıyor değil mi Hocam? Ben mesela futbol maçı izlemem ama şöyle bir şey oluyor: “Haftaya Galatasaray maçı var, altı gün sonra, beş gün sonra, üç gün sonra; bütün Türkiye bu maça kitlendi.” Ben futbolu seviyorum da maç izlemeyi sevmiyorum, oturup izliyorum. Subliminal mesajlar önemli ama “zorunlu” dediğinizde, deseniz ki: “Bu maç zorunlu, herkes izleyecek.” kimse izlemez yani subliminal mesajlar çok çok önemli. Ailelere de yani televizyon, radyo, teknoloji ya da herhangi bir yere girdiğinde bu, mesela bakıyorsunuz bugün insanlar ne yapıyor? Dövizi merak ediyor. Hemen oradan subliminal mesaj geliyor, ne geliyor bununla ilgili? Daha çok kıyafet, giyim, alışveriş falan. Yani teknolojiyi yine teknoloji elinde kullanabiliriz. Biraz uzattım, karşılıklı diyalog oldu ama af buyurun, kusura bakmayın Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, bazı sorulardan ve zaman zaman bazı sunumların arasındaki şeylerden şöyle bir anlam çıkıyor gibi olabilir: Bu Komisyon nihayet bu işe el attı ve artık teknoloji bağımlılığıyla mücadelede yapılması gerekenlerin ne olduğunu, nasıl yapılması gerektiğini, kimlerin yapması gerektiğini bunlar bulacaklar ve uygulamaya geçecek. Bu, pek çok sosyal problem tartışılırken karşılaştığımız bir yanılsamadır. Öyle sosyal sorunların, toplumsal sorunların orada bir yerlerde hazır bekleyen paket çözümleri yok, siyasal sorunların da öyle, sosyal sorunların da öyle. Onları biz tartışa tartışa, konuşa konuşa, deneye yanıla bulmak zorundayız. Onun için uzmanlarımızı çok sıkıştırmayalım, uzmanlarımızdan çok fazla şey de beklemeyelim. Böyle durumlarda ben hep eski kovboy filmlerinin bir sahnesini hatırlıyorum. Eski

siyah beyaz kovboy filmlerinde “saloon” vardı biliyorsunuz, kovboyların gelip içki içtikleri, kavga ettikleri yer. Sık sık kavga çıkar orada. Genellikle bu “saloon”ların bir köşesinde bir piyano vardır ve piyanonun başında da bir piyanist icraisanat etmektedir. Bazı filmlerde bazı “saloon”larda o piyanistin başucunda bir levha asılıdır. Levhada şöyle bir yazı vardır: “Piyaniist elinden geleni yapıyor, lütfen piyaniste ateş etmeyin.” Şimdi, uzmanlarımız “saloon”daki piyanistler gibi, siyasetçilerimiz de öyle. Bir yandan müthiş bir kavga, bir hercümerç bir karışıklık, dışarıdan bakıldığında anarşi gibi görülen, kargaşa gibi görülen bir hareketlilik yaşanıyor ve herkes bütün bu karışıklığa bir anlam ve bir düzen verme işini siyasetçilerden, uzmanlardan, öğretmenlerden bekliyor, bu yanlış. Teknolojik dönüşümlerin bu kadar keskin virajlar aldığı dönemlerde böyle karışıklıklar olur. Her teknolojik dönüşüm mutlaka toplumda yerleşik değerleri sarsar, yeni bir değerler skalasının oluşmasına yol açar. Zaman içerisinde tam oturdu derken başka bir teknolojik gelişme tekrar bütün o yerleşik düzeni altüst eder. Bugüne kadar böyle olmuştur, teknoloji tarihi bunun da tarihidir aynı zamanda.

Bizim yaşadığımız problemin büyüklüğü şurada: Bu teknolojik dönüşüm, bundan önceki teknolojik dönüşümlerin hiçbirine benzemiyor, hem derinlik itibarıyla hem genişlik itibarıyla. Bizim iletişim bilimlerinin kurucu babalarından Marshall McLuhan’ın bir sözü vardır: “Her teknoloji bir insan organının uzantısıdır.” Tekerlek ayaklarımızın uzantısıdır, insan normal şartlarda ayaklarıyla 5 kilometre hızla yürür, tekerlek icat edildikten sonra 15 kilometre, 20 kilometre, şimdi 120 kilometre hızla gitmeye başladık. Tekerlek, bizim yürüme kabiliyetimizi, ayaklarımızın yürüme kabiliyetini katlayan bir teknoloji. İşte sizin ve benim gözümdeki gözlükler de gözümüzün uzantısı. Gözümüzle görmekte zorlandığımız şeyleri bir teknolojik destekle, bir teknolojiyle görebilir hâle geliyoruz. Mikroskop da gözümüzün uzantısı, teleskop da gözümüzün uzantısı, bunun gibi. Elbiseler de bir teknolojidir ve derimizin uzantısıdır. Dolayısıyla, insanın bütün duyularının uzantılarından oluşur “teknoloji” dediğimiz dünya ama tarihte ilk defa en merkezi organımızın uzantısı ortaya çıktı: Bilgisayar, beynimizin uzantısı, o yüzden işler bu kadar kökünden sarsılıyor. Tekerlek de dönüştürdü ama bilgisayar çok daha radikal ve derinden dönüştürüyor çünkü en merkezi organımızın, düşünme organımızın, beynimizin fonksiyonlarını katlamaya başladı. Onun için, tabii, nasıl diğer teknolojiler de kendine göre birtakım rahatsızlıklar, hastalıklar ürettiyse aynı zamanda, yararlılığı kadar birtakım yan etkileri de olduysa bunun da yan etkileri var, işte, “teknoloji bağımlılığı” dediğimiz de bunlardan bir tanesi. Bunları tartışacağız. Her şeye çözüm bulacağımız iddiasında değiliz. Baştan da söyledik, Komisyonumuzun ilk toplantısında söylemiştik: Türkiye’de hem kamu kuruluşlarında hem sivil toplum kuruluşlarında hem “academia”da üniversitelerde bu alanda çok güzel işler yapılıyor. Problem, bunların birbirinden haberdar olmaması, kimin ne yaptığından birbirimizin haberdar olamaması. Düzce Üniversitesi bir anket formu geliştiriyor, Anadolu Üniversitesinin ondan haberi olmuyor veya Yeşilay bir uygulama başlatıyor, Aile Bakanlığı başka bir uygulamayla bir duplikasyon, tekrar bir şey yapıyor. Dedik ki: Önümüzdeki dönemde bu Komisyonun raporuyla birlikte hem bu alanda herkes kimin ne yaptığından daha çok haberdar olabilecek ama asıl ve daha önemlisi, ilgili kamuoyu nereden, ne tür hizmetler alabileceği konusunda daha çok bilgilenecek. Bizim şu ana kadar dinlediğimiz bütün kurum temsilcilerinden ve hocalardan, uzmanlardan aldığımız işaret, ilgili kamuoyunun bütün bu yapılan güzel işlerden yeterince haberdar olmadığı ve dolayısıyla bu hizmetlerden yeterince yararlanamadığı.

Şimdi, geçen hafta BTK’yi -Bilgi Teknolojileri Kurumunu- dinledik. “Biz her türlü kötü kullanımla mücadele ediyoruz.” diyorlar, tamam; “Peki, sizin şikâyet hattınız var mı? Ben internette yapılan yanlış bir uygulama konusunda size şikâyet etmek istersem hangi numaraya müracaat edeceğim?” diyoruz, “Henüz bir telefon numaramız yok.” diyorlar. “Peki, biz sizinle nasıl buluşacağız?” “İşte, şu www...” Kardeşim, ben oraya girdikten sonra zaten işim bitti. Bu kadar basit çözümler bile bazen ihmal edilebiliyormuş meğerse, onu görüyoruz.

Onun için, ben ilgili katılan bütün kurum temsilcilerine, uzmanlarımıza çok teşekkür ediyorum. Yaptıklarından haberdar olmaya başladıkça bizim bu bir sinerji doğuracağını ümit ettiğimiz fonksiyonumuzun, görevimizin daha da yerinde olduğunu görüyoruz.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz mü istiyorsunuz? Benim söylediklerime karşı çıkanlara söz vermiyorum, destekleyenlere çok söz veriyorum. (Gülüşmeler)

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Karşı çıkmayacağım. Numarayla alakalı...

BAŞKAN - Buyurun.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Başkanım, profesyonel çağrı merkezi için bizim belli bir numaramız mevcuttu fakat teknik çalışmalar henüz tamamlanmadığı için, dediğiniz gibi, henüz açık durumda değildi.

BAŞKAN – Şimdi tamamlandı mı?

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Şu an tamamlanmadı ama hızlandırıldı geçen görüşmeden sonra.

BAŞKAN – Ne zaman tamamlanacak?

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – İnşallah, kısmetse Komisyon bitmeden tamamlanmasını bekliyoruz.

BAŞKAN – Bizim Komisyonun daha üç ayı var.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Yani, kısa sürede bitecek.

BAŞKAN – İnternet beklemez.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Şu an çok hızlandı çalışmalarımız, devam ediyor.

BAŞKAN – Çok iyi olur. Yani, ben onu, tabii, sizin kurumunuzu kötölemek için söylemiyorum ama bu bir ihmaldir, kurumunuz açısından bir ihmaldir; başka kurum olsa onu da söyleriz ama özellikle sizin kurumunuzun bu konuda, vatandaş müracaatlarını mümkün olan en seri biçimde alması için, değerlendirmesi için böyle bir merkez, bir halka ilişkiler hattı kurmasında büyük fayda var. Şimdi, yani, emlakçılar bile yapıyor bunu; adam “30 tane daire satacağım.” diye çağrı merkezi kuruyor. Onun için, bu kadar yaygın bir sorunla başa çıkmak için bizim mutlaka hedef kamuoyunu hemen haberdar edecek mecralara ihtiyacımız var.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU TEMSİLCİSİ PSİKOLOG GÜLŞAH AKSAKALLI – Haklısınız Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Tekrar size de çok teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Düzce’ye selam ediyorum.

İlgili kurumlardan gelen arkadaşlarımıza da tekrar çok teşekkür ediyorum.

Hocam, size de çok teşekkür ederim.

Gerçi üyelerimizin bir kısmı burada yok ama, şimdi, şöyle bir öneri geldi: “Biz iki buçukta başlıyoruz, Meclis ikide açılıyor; orada sorunlarla karşılaşıyoruz. Bunu sabah yapamaz mıyız? On bir yapsak olur mu?” filan dediler. Mesela on ikide başlasak öğle yemeğinden feragat etmiş olacak bazı arkadaşlar ama mesela on birde başlayıp birde bitirmek de düşünülebilir. On bir diyelim, değil mi? Tamam, o zaman, bundan sonraki toplantımızı çarşamba on birden itibaren yapalım. Belki diğer kamu kuruluşlarından gelecek arkadaşlarımızın da bunu bilmesinde fayda var: Önümüzdeki haftanın toplantısını on bir de yapacağız. Yer aynı, gün aynı, saat on bir.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.37